

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Ciny, Str. Baron L. Pop

10. Telefon: 8-61. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 500, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 2, negyedévre 6,
fél-évre 12, egészévre 20 dollár. Hír-
bérlet díjazás szerint. Az „Uj
KELET” az erdélyi és bánági sa-
jóságot egyetlen politikai napilapja.
Cikkeink utányomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Ara 5 lej

Kedd, 1937. március 2.

5697. EV. ADAR 19. XX. ÉVF. 50. SZAM

Maniu nem bizik a nemzeti parasztpárt kormányrajutásában

Tatarescu váratlan inspekciós látoga- tásokkal akarja felülvizsgálni a rend- fentartási intézkedések végrehajtását

**Bucurestiben tanácskozik az egész nemzeti parasztpárti
vezérkar. Ma kezdődik a liberális párt nagy izgalommal
várt pártvezetőségi ülése**

**Meghosszabbítják az ostromállapotot és cenzurát, megszigorítják
a rendtörvényeket**

Cluj, március 1. (Az Uj Kelet tud.) Az Adevurul tegnap esti száma azt a hírt kö-
lde, hogy Maniu Gyula ma Clujra érke-
t, ahol Popovici Mihály, a nemzeti pa-
sztpárt transzilvániai elnökének jelenlé-
tében a tartomány pártvezetőivel nagyfon-
tosságu megbeszélést tart. Munkatársunk
érdeklődött az Adevurul híreinek valódisá-
ga felől, de azt a párt helyi vezetői hatá-
rozottan megcáfolták. Clujon nem volt ér-
tekezet és a párt nem is tervezett hasonló
megbeszélést. Igaz azonban, hogy Maniu
Gyula vasárnap Clujra érkezett, de innen
már a déli órákban tovább utazott Bucu-
restibe.

Maniu szkeptikus

Megbízható helyről kapott értesüléseink
szerint Maniu bucaresti utja rendkívüli
fontosságu tárgyalásokkal áll összefüg-

gésben. Maniu, aki a kormánykrízis kitö-
rése óta sem engedett passzivitásából, egy-
általában nem akart résztvenni a válság-
ból kivezető tárgyalásokban és azt az uta-
sítást adta híveinek, cselekedjenek úgy,
ahogyan azt Mihalache, a párt elnöke ki-
vánja. A volt miniszterelnök egyáltalában
nem mutatkozott hajlandónak, hogy a párt
nak jelenleg folyó nagyfontosságu tárgya-
lásain megjelenjen, mert az utóbbi napok
eseményei nem győzték meg arról, hogy az
ország politikájában olyan változás követ-
kezzék be, mely indokoltá tenné eddigi
taktikájának megváltoztatását.

Ennek ellenére vasárnap Maniu Gyula
Bucurestibe utazott. Jólinformált helyről
a következőket tudtuk meg az utazás okai-
ról:

Miért nevezték ki Marinescut

Amikor Mihalachet királyi kihallga-
tásra hívták, a pártban általános optimiz-
mus mutatkozott. Egyedül Maniu Gyula
m tulajdonított a kihallgatásnak na-
jelentőséget. Mihalache a legfelsőbb
os tényezővel folytatott beszél-
néhány nagyfontosságu állam-
kötelezettséget vállalt arra az
gy kormányalakítással biznák

ache a kihallgatás során hatá-
igéretet kapott arra, hogy kor-
mányra kerül.

tást követő napon történt a
átszervezése és

kor belügyi alminiszterré ne-
Gabriel Marinescu fővárosi
rendőrprefektust.

vezés Maniu véleménye szerint
cáfolása annak, hogy Mihala-
ányra kerülhet.

**Miért utazott Maniu Bucu-
restibe?**

t már sokszor, ezuttal is beiga-
hogy Maniu politikai előérzete
an. Eppen ezért, ezuttal sem
rozdulni Badacimból, hanem a
nek tett ígéretéhez hiven, vissza-
ával demonstrálta, hogy a hely-
kialakulásáig utat enged a párt-
taktikája érvényesítésére. Maniu
nem újdonság az, ha ez a taktika
eseményekben nyeri unos-untalan
át. Ismeretes, hogy Gabriel Mari-
a nemzeti parasztpárt között olyan
állanak fenn, hogy

vezését utólag a Mihalache-féle
ika sikertelenségének lehet el-
könyvelni.

Már most, Mihalache, mint mindig a
léz napokban, ezuttal is meg akarja

A nemzeti parasztpártban folyó tárgya-
lásokkal egy időben fontos megbeszélések
színhelye a liberális párt klubhelyisége is.
Ma, kedden, tartja meg a pártvezetőség
nagy izgalommal várt ülését, amelyen a
szabadvélemény és H. csoport együttes
emlékiratát fogják megtárgyalni. Az ülés
nagyon viharosnak ígérkezik. Franasovici
ma felkereste Dinu Bratianu pártelnököt.

A Curentul szerint Sassu miniszter még
ezen a héten törvényjavaslatot dolgoz ki
a politikai pártok egyenruha-viselésének
dolgában. A lap tudni véli, hogy az o-
stromállapotot és cenzuratörvényt meghosz-
szabbítják, a közrendre vonatkozó tör-
vényalkotásokat pedig olyan értelemben
módosítják, hogy a zavargókat az ítélet
jogerőre emelkedéséig tartásuk vizsgálati
fogságban, még a fellebbezés ideje alatt
is.

**A miniszterelnök inspekciós
utakra készül**

A Tempo úgy értesül, hogy Tatarescu
belügyminiszteri minőségben az ország kül-
lönböző részeiben váratlan inspekciókat
fog tartani, hogy személyesen tájékoztas-
sa magát a prefektusok által végzett rend-
csinálási tevékenységről. A miniszterelnököt
Barca államtitkár fogja utján elkísér-
ni.

Antonescu külügyminiszter ma fogadta
Ugo di Sola olasz és Fabritius német kö-
vetekeket, majd Petrescu Commen berlini és
Lugojeanu római román követ jelent meg
kihallgatáson a külügyminiszternél. Tata-
rescu miniszterelnök egyébként a napok-
ban felvilágosítással fog szolgálni a par-
lamentnek a külföldi követeknek Mota és
Marin temetésén való részvételéről. Tata-
rescu ez alkalommal be fog számolni a
hadfelszerelési munkálatok menetéről is.

Ugyancsak a Tempo című lap közli,
hogy április elsején a hadseregben előlép-
tetések lesznek. Ennek megfelelően márci-
us folyamán összeül a hadseregfelügye-
lők tanácsa, hogy az előléptetési javasla-
tokat kidolgozza.

Canciov pénzügyminiszter Párizsban aláírta a külföldi hitelezőkkel kötött egyezményt

Párizs, március 1. Canciov pénzügymin-
iszter tegnap reggel ideérkezett. Az állomá-
son Cesianu követ, Zeuceanu, a román pénzü-
gyi delegáció vezetője és a delegáció tagjai
fogadták.

Canciov pénzügyminiszter Párizsban ma
aláírta a külföldi hitelezőkkel kötött szel-
vényleszállítási egyezményt, ami 1 milliárd
700 millió lej megtakarítást biztosít az állam
számára. Ezt az összeget az ország belső
szükségeire fogják fordítani. Csütörtökre
Canciov pénzügyminiszter már haza is érke-
zik, hogy jelen lehessen a költségvetési vita
kezdeténél.

VILAG TÜKRE

Esztország tizenkilenc éves

A legészakibb és legkisebb balti állam,
Esztország, február 24-én ünnepelte fenn-
állásának tizenkilencedik évfordulóját. Az
észtek éppen úgy, mint a finnek, hosszú
évszázadokon keresztül voltak idegen el-
nyomás alatt és csak csodálatos népi ere-
jüknek köszönhetik, hogy a világháboru
után képesek voltak talpraállni. A közep-
korban dán, német, majd később svéd és
orosz fennhatóság alatt állott Esztország.
Az idegen uralom ellenére mindig voltak
lelkes hazafiak, akik ápolták a nemzeti
nyelvet s már négyszáz esztendővel ezelőtt
megjelent az első észt nyelven írt könyv.
Az ország területe alig 45 ezer négyzetki-
lóméter, a lakosok száma 1931-ben egymil-
liógyszázezer volt. Arról nevezetes az or-
szág, hogy tengerpartjának hossza körül-
belül ugyanannyi méter, mint ahány la-
kosa van és amint mondni szokták, min-
den észtnak van egy méternyi tengerpart-
ja. Eppen úgy, mint Finnországban, igen
sok kis tó van ezen a vidéken, körülbelül
ezer.

A történelem logikája szerint már régen
el kellett volna pusztulniuk az észteknek,
de úgy látszik, hogy az északi népek a sors
csapásait a lehető legnagyobb szívóssággal
képesek elviselni. A mai Esztország a vi-
lág egyik legjobban megszervezett állama,
A végteleen nagy fenyeződők, a finom, szí-
nes népviselet, a régi városok, Tallinn, a
főváros, nagy vonzóerőt gyakorolnak az
idegenekre. Esztország barátságos politi-
kája egyesülve népének vendégszeretetá-
val és a szines látivalokkal okozták azt,
hogy ma az ország idegenforgalma igen je-
lentős. Egyik azoknak a ritka országok-
nak, ahol antiszemitizmus nincsen.

Szovjetoroszország és a német biroda-
lom erővonalainak ütközéspontján kényes
helyeztet foglal el ez a nehezen kivivott
függetlenségéhez ragaszkodó nép. 1920-
bn, amikor a független Esztország meg-
alakult, politikai vezetők a teljes demok-
rácia elvét akarták megvalósítani. Az al-
kotmány az egykamarás parlamenten ala-
pult, de ez a rendszer megfeneklett a
gazdasági krízis nehéz éveiben. Népszava-
zás útján diktátori hatalmat juttattak
1933 októberében Pats Konstantin államfő
kezébe, négyesztendei időtartamra. Tavaly
ujabb népszavazás útján ismét elhatáro-
ták, hogy visszatérnek a parlamenti rend-
szerhez, amint az államfő diktátori hatal-
mának ideje lejárt. Kétségtelen, hogy a
demokratikus diktatúrának pártatlan for-
máját választották meg az észtek és a par-
lamenttel való újabb kísérletezés bizonyít-
ja, mennyire rugalmas volt ez a rendszer.
Az új alkotmányt nemzetgyűlés fogja meg-
alkotni, első ülése még ebben a hónapban
lesz. A törvényjavaslattal őszig kell elké-
szülnie a nemzetgyűlésnek.

Esztország megerősödésének egyik tit-
ka a radikálisan végrehajtott földbirtokre-
form. A háboru végén 1149 nagybirtokos
kezeben volt a művelhető területnek majd-
nem hatvan százaléka, mintegy két és fél-
millió hektár. A nagybirtokososztály a
balti nemeselek sorából került ki, akik jobb-
ára német eredetűek. A földbirtokreform
mértetere jellemző, hogy az állam összesen
2.4 millió hektár területet sajátított ki.
Százézer új parasztbirtok keletkezett és a
kisajátított területeken kívül a föld minő-
ségének javítása útján még annyi terüle-
tet vettek mezőgazdasági használatba hogy
a kisbirtokok összes területe jelenleg há-
rommillió hektár körül van. A gondosan
végrehajtott földbirtokreform követke-
ményeképpen nemcsak az állatállomány

mennyisége növekedett, hanem az egész mezőgazdasági termelés minőségben és mennyiségben óriási felledülést mutat. Az államilag támogatott gabonatermelés például 1 és háromnegyedmillió métermázsáról 2.6 millió métermázsára, a mezőgazdasági kivitel pedig 20.6 millió észt koronáról (1933) 43.4 millió észt koronára emelkedett (1936).

Hosszu lenne elsorolni mindazokat az előnyöket, amelyek mezőgazdasági és politikai szempontból a földbirtokreform követelményeként előállottak. Elég, ha megállapítjuk, hogy az észt nép sorsának intézésében nagyon józannak, gyakorlatinak és sikeresnek bizonyult. A mezőgazdaság termények elhelyezését a Nagy-Britanniával kiépített szoros kapcsolatok tették lehetővé. Az ország energiaszükségletének kitermelését az olajpala bányászatának ki fejlesztése biztosítja. Európának ezen a részén kőolajforrások nincsenek, az észtek tehát az olajpala nemcsak fűtési célra, hanem ásványi olajok nyerségre is felhasználják. Mintegy háromezer négyzetkilométerre terjed ki az olajpala területe, a pala rétegek mennyiségét 6 milliárd tonnára becsülik. Az iparfejlesztés érdekében sikeresen kihasználták ezt a természeti kincset az észtek. A szénbányászat fellendülése viszont nem kis mértékben járult hozzá, hogy Észtország megtalálta gazdasági és szociális egyensúlyát, amelyet az általános gazdasági krízis néhány évvel ezelőtt felborulással fenyegetett.

Ma Észtország az egyetlen állam, ahol nemcsak munkanélküliek nincsenek, hanem szezonmunkák idején igen sok idegen munkást kell behozni. Főleg lengyelek dolgoznak az észt iparban és mezőgazdaságban. Az erdőgazdaság is igen sok munkáskezelést foglalkoztat, mintegy 900 ezer hektár területet borít erdő és az évi fatermelés meghaladja az egymillió tonnát. Fűrészszalmák, papírgyárak, szénégetők találhatóak mindenfelé az egész országban és különösen a kisebb üzemek nagy száma biztosítja az észt polgárság vagyoni megerősödését.

Az észt birodalom a legutóbbi időkig meglehetősen ismeretlen volt a külföld előtt. Legnagyobb írójuk Tammasare „Igazság és jog” címmel ötkötetes nagy nemzeti regényt írt. Ez a kétezeröttszáz oldalas munka valóságos éposza az észt nemzetnek. Generációk váltakozásán keresztül jelenik meg az olvasó előtt annak a hallatlan küzdelemnek a képe, amely végeredményben az észt függetlenség kivívására vezetett. A népköltészet hallatlanul gazdag. Főleg Kurt Jakob ösztönzésének köszönhető, hogy lelkes gyűjtők járták be az országot, negyvenöt ezer dalt, tízezer mesét, százezer szólásmódot és népies tréfát, hatvan ezer népies szokást gyűjtöttek össze. Az észt folklora a legnagyobb és legváltozatosabb az egész világon. Tavaly az észt államfő kezdeményezésére négy-millió koronás könyvalapítványt hoztak össze a lelkes észtek. Ez a kulturális alapítvány biztosítja a könyv nagyobb terjedését, az irodalom és művészet pártolását. Erre nagy szükség van, mert az észtek kis nemzet, az olvasók száma nem lehet nagy. Észtországban komoly könyvsiker jelent az olyan munka, amelyből ezeröttszáz példány fogyott el.

Az idegent legjobban meglepi az észt nyelv dallamossága. Néhány évvel ezelőtt Amerikában versenyt rendeztek, hogy melyik népnek a nyelve a legdallamosabb. A zsüri döntése szerint az elsőséget az észteknek adták. A magánhangzók gyakori ismétlődése tényleg jogossá teszi azt a véleményét, hogy az észt nyelv az északi „olasz”, ami nemcsak a mindennapos beszédben, hanem a népdalokban is kifejezésre jut.

minőségileg utánozhatatlan. Néhány órával az egész világ egészéért élve. Orvosi-lag ajánlva.

Harmadrendű polgárok akarla degradálni a zsidókat az új lengyel kurzus

Koc őrnagy kétértelmű nyilatkozata az új kormánypart kisebbségi politikájáról és a zsidó-kérdésről. A zsidó parlamenti képviselők állásfoglalása az új kurzussal szemben

Varsó, március 1. Az Új Lengyel kormánypart vezére Adám Koc, a lengyel Nemzeti Bank volt elnöke és Ritz Smygli marsall barátja, programjáról szóló rádióbeszédében, amelyről beszámolt már az Új Kelet, a kisebbségi kérdéssel is foglalkozott és többek között a következőket mondotta:

— Ami a zsidó lakosságot illeti, magartásunk a következő: Sokkal nagyobb súlyt helyezünk kulturális értékeinkre és a törvény és a rend tiszteltetésére — ami nélkül nem állhat fenn civilizált állam — semhogy megengedjünk az erőszakos és brutális zsidóellenes kilengéseket, amelyek lealacsonyítják egy nagy népnek a méltóságát és tekintélyét. Másfelől világos, hogy a kulturális önvédelem ösztöneit kell, hogy kövessük és természetesen, hogy a lengyel társadalomnak gazdasági függetlenségre kell törekednie. Különösen ma, a gazdasági és pénzügyi megrázkódtatások idején, amikor az állami hűség minden polgártól áldozatokat követel. Csak ez segítheti elő a jelenlegi gazdasági kérdések megoldását anélkül, hogy veszélyeztetnők országunk erejét. Ami a kisebbségeket illeti, belátjuk azokat a különbségeket, amelyek közöttük és a lengyel nép között fennállanak. Elismerjük ezeket a különbségeket mindaddig, amíg nem befolyásolják az állam érdekeit és nem használják fel azokat arra, hogy a gyűlölet kínai falait emeljék a mi lakosságunk különböző rétegei közé.

A parasztság jelenlegi helyzetéről szólva, Koc őrnagy kijelentette, hogy

„A parasztság megoldásának egyik legfontosabb útja a parasztnak a városokba való átcsoportosítása és ezáltal a városok gazdasági életének a beérvítése. Ki kell fejleszteni a lengyel kereskedelmet és ipart a lengyel közép-osztály erősítése céljából.

Ami a kulturális életet illeti, meg kell őrizni a tudomány, művészet és irodalom lengyel jellegét.

Arja paragrafus az új lengyel kormánypartban

Az újságíróknak azon kérdésére, hogy az új kormánypartba történő tagfelvételknél különbséget tesznek-e majd az egyes felekezetek között, Koc őrnagy a következőt mondotta:

— Elvben nem, de ami a zsidó felekezettel illeti, bizonyos különbséget kell tenni.

— És ha az új kormánytáborba testületileg lép be olyan szervezet, amelynek zsidó tagjai is vannak? — hangozott az újságírók második kérdése.

— Ebben az esetben is fenntartással kell, hogy éljünk.

A „Haynt” című nagy varsói jiddis napilap az új kormánytáborról szóló vezércikkében megállapítja:

„Koc őrnagy, az új kurzus megteremtője, harmadrendű polgárok akarla degradálni a lengyel zsidókat.

Az új kurzus általában igen nyomott hangulatot keltett a lengyelországi zsidóság körében, ami nemcsak a jiddis lapok hasábjain, hanem a zsidó parlamenterek megnyilatkozásaiban is kifejezésre jut. A költségvetés megszavazása előtt dr. Sommerstein képviselő, a zsidó parlamenti klub elnöke, a következő nyilatkozatot olvasta fel a Sejmben:

— Mi az alkotmány alapján állunk, mely biztosítja az összes polgárok egyenjogúságát és amelynek hetedik szakasza világosan kimondja, hogy származási, felekezeti és nemzetiségi különbségek nem szolgálhatnak alapul a polgárok jogainak korlátozására. Az a tendencia, amely a kormánytáborban is felütötte a fejét és amely felekezeti és nemzetiségi különbségek szerint akarja szabályozni a polgárok jogait

munkára és gazdasági megélhetésre — éles ellentétben áll a lengyel kormány alkotmányával és távolról sem alkalmas arra, hogy a társadalom összes erőit az állami feladatokra összpontosítsa. Lengyelország hárommillió zsidó polgárát mélyeséges és teljes polgári öntudat tölti el. A lengyel zsidók együttéreznek ezzel az állammal, amely az alkotmány értelmében az összes polgárok közös kincse és készek minden áldozatot meghozni az államért és annak védelmére.

De megköveteljük a jogot a munkára és életünk megvédésére úgyis mint nemzeti és felekezeti kisebbség. Teljes egyenjogúságot követelünk.

Egyszer győzni fog a törvény és a belátás, amelynek alapján épült fel az új, független Lengyelország. Erre a reményre támaszkodunk a mi hitünk és önbizalmunk és ebből merítünk erőt arra, hogy harcoljunk a rettenetes valóság ellen, amely erkölcsi és politikai megaláztatás és gazdasági megsemmisítésünk irányul. A zsidók alkotmány-ellenes elnyomtatása és jogfosztása elleni tiltakozásunk jelül a költségvetés ellen fogunk szavazni.

Minzberg agudista képviselő szólalt fel ezután, aki kijelentette, hogy ugyancsak a tiltakozás jelül tartózkodni fog a szavazástól. Tiltakozott az új hivatalos kurzus ellen és drámai hangon kiáltotta a Sejmbe:

— Szabad és demokratikus Lengyelország, ha képviselve vagy ebben a teremben emeld fel hatalmas hangodat az elnyomtatás sötét és reakciós akarata ellen. Lengyelország zsidói, akik évszázadok óta élnek ebben az országban és minden áldozatot meghoztak az államért, teljes jogú polgárok az alkotmány értelmében. Jogaiknak bármilyen korlátozása és minden akció, amely fizikai és gazdasági létük ellen

irányul, megtörése a lengyel alkotmányainak.

Dr. Sommerstein képviselő a sejm előbbi ülésén feltünésteltő beszédet tartott és abban többek között a következő anekdotát mondotta el, amely most szóról-szóra jár Lengyelországban:

— Egy lengyel államférfi tanácsot kért Hitlertől, hogyan küszöböljék ki a zsidókat. Hitler visszakérdezi: „Hány zsidó miniszteretek van Lengyelországban?” Felelet: „Egy se.” Hitler: „Hány alminiszteretek van?” Felelet: „Egy sem.” Hitler: „Hány törvényszéki elnökökötök van?” Felelet: „Egy sem.” Hitler: „Hány tisztviselők és hány rendőrökötök van?” Felelet: „Egy se, egy se.” Mire Hitler: „Akkor én nem adhatok több tanácsot nektek, hanem én szeretném most megkérdéznitőletek: „Hogyan csináltátok ezt, anélkül, hogy kakas kukorékolása is volna, holott a mi zsidóellenes fiaink miatt az egész világ kiabálást törökli?”

A bűnözők és a zsidók

— A miniszterelnök — mondotta Sommerstein — nemrég kijelentette a sejmbe hogy egyetlen vajdaságban 348 bűntényt követtek el a zsidó lakosság ellen. Kérdem: 348 vádlott is létezik ezekkel a bűntényekkel kapcsolatosan? Nem, mindössze harminc bűnös került a vádlottak padjára. És nemcsak, hogy nem büntetik meg a zsidó vallás és nemzet ellen elkövetett sértéseket, hanem a bírák maguk is elkövetnek ilyen sértéseket, amikor ítéleteik megindokolásában kijelentik, hogy a zsidó tanúk vallomásai nem hitelesek.

Marchlewski antiszemita képviselő: A zsidók alkotják a bűnözők legnagyobb részét.

Sommerstein: Ez nem igaz. 1935-ben 757 ezer bűnöző közül 62 ezer zsidó volt csupán, vagyis távolról sem annyit, mint amilyen a zsidó lakosság százalékaránya.

Évi 4000 svájci frank egy kifutó fizetése a Népszövetségénél

A népszövetségi vezértitkár 90.000 frank fizetést kap

Genf, március 1. A külseje olyan, mint egy vidám társadalmi regényé. Kedvesformájú, tömzsi kis könyvecske, meggyipiros vászonkötésben. A címből kiderül, hogy még sem regény, aranybetűkkel csillog: „Annuaire de la Société des Nations.”

A Népszövetség 1936-os évkönyve, 1025 oldal a terjedelme. M. Pablo de Azcarate, a Népszövetség vezértitkára ír néhány bevezető szót a könyv elé. Azután következik a bevezetés. A Népszövetség szervezetének és működésének ismertetése. A tulajdonképpeni könyv négy részből áll. Az első rész a Népszövetség szervezeti felépítéséről foglalkozik. A második a delegátusok, képviselők, bírák és tisztviselők beosztását ismerteti. A harmadik rész 500 oldalon keresztül 1931 és 1935 között történt főbb eseményeket írja le. Ebben a terjedelmes részben az egyes fejezeteknél ilyen alcímeket találunk: Leszerelés... Adminisztrációs munkálkodás a versaillesi szerződés értelmében... Általános problémák... Szociális és humánus munkálkodás... Szellemi együttműködés... Békeszervezések.

A negyedik rész az államoknak a Népszövetséghez való viszonyát ismerteti, valamint magukat a tagállamokat is.

Es természetesen tele van ez a könyv számokkal. Sok érdekes számot találunk benne. Itt van például a 121-ik oldalon egy érdekes táblázat. Az egész könyvből egyesek számára talán ez a legbizalmasabb olvasmány. A táblázat a népszövetségi tisztviselők fizetését mutatja be. A népszövetségi tisztviselők három osztályba sorozhatók. Az első osztályba tartozik a legfelsőbb igazgatóság, amelynek legmagasabb tisztviselője

a vezértitkár. A vezértitkárnak évi 48 lej.) A titkároknak és a segédnek 60.000 svájci frank az évi fizetése. A Népszövetség jogtanácsosa 60.000 svájci frankot kap. A minális fizetése 41.000 svájci frank, a muma 53.000. Osztályvezetők svájci frankot kapnak. Egy forrás évi 13.600 és 23.000 svájci frank mozog. Az első fizetési osztályba a népszövetségi tisztviselő legkisebb évi 12.000 frank.

A második fizetési osztályba tartoznak a gyorsírók. Az elsőosztályú gyorsírók fizetése 8500 frank. Maximális fizetése 12.500 frank. A másodikosztályú gyorsíró minimális fizetése 5250 frank.

A harmadik fizetési osztályba az altisztek, telefonosok és küldő altisztek főnöke évi 9000 frank a népszövetségi altiszt legkisebb fizetése svájci frank. Telefonosok fizetése frank között váltakozik. Egy négyküldőnc, másszóval kifutó, tehát csonyabbrendű alkalmazottja a ségnek, évi 3000, illetve 4000, svájci frankot kap.

A Népszövetség kötelékébe 58 altiszt tartozik. Az évkönyvben mind az 58 van néhány szó, helyesebben néhány szóval az ország területi nagysága, lakossága, fővárosa, államformája... Es az amit évente a Népszövetségnek fizet.

Románia 250.216.60 aranyfrankot évente. Ebből az összegből nem telik ki seha három titkárnak a fizetése.

Mi van a magyarországi antiszemita zavargások mögött?

Nyilas, kaszás, kampós és kék-kereszt mozgalmak tarka revüje a magyar politikában

Komoly kenyérprobléma és komolytalan ambíciók nyugtalanítják a magyar közéletet

Budapest, március 1. A magyar kormány hozzáállott a rendcsináláshoz. A pécsi egyetem, amely gócpontja volt az elmúlt héten fellobbant antiszemita megmozdulásoknak, bizonytalan időre bezárták. Miközben belügyi és Tasnádi Nagy András közoktatásügyi államtitkárok ismételt nyilatkozatokban igyekeznek megnyugtatni a közvéleményt arról, hogy a rend és nyugalom helyreállt és azt mi sem fogja megzavarni. A jobboldali diákok azonban nincsenek pontosan ezen a véleményen és szombatról vasárnapra virradó éjjel autón száguldottak végig Debrecen utcáin és parittyával célozták meg a zsidó templom ablakait.

A pécsi zsinagóga után néhány napon belül ez a második eset, amikor zsidó templomokat szentségtelenítettek meg Magyarországon a különbözőképpen görbített és színezett kereszt lovagjai. A magyarországi antiszemita diákmozgalom történetében e merőben új eszközök alkalmazása nyilvánvalóvá teszi, hogy nem az egyetemi ifjúság, hanem az art erőnek erejével zavaros céljainak megvalósítására állított fajvédő politika áll az események háttérében.

A Harmadik Birodalom keze a magyar belpolitikában

Gömbös törekvéseinek árnyékában kivirágzott azonban apró, vicinális-törtétké túlméretezett egyéni ambíciói is. A Németországból kiáramló nemzeti szocialista propaganda szellemi és főleg anyagi zuhatagának nyomán szinte gombamódrára ültették fel feüket ismeretlen „háncosok”, akik a szélsőséges antiszemitaizmussal segítségül próbálták a maguk számára nagybirtokokat kihalászni a politikai érvényesülés uradalmából. A kereszténység szimbólumának legbizarrabb és legváltozatosabb formában való előbbi bitéséből és átfestéséből fabrikáltak harci jelszavakat. Sorozatosan alakultak meg mikroszkopikus „pártok”, amelyeknek élén fűherri ambíciókkal felített politikusok álltak. Csak néhányat szeretnénk röviden ismertetni ezek közül. Meskó Zoltánnak hívták az első képviselőt, aki két évvel ezelőtt a választások után barna ingben és vállszíjjakkal jelent meg a t. Házban. A magyar politikának ezt az obskurus figuráját állított holdas hitbizományi bírtok ura, finanszírozta.

Ők ketten voltak az úgynevezett magyar nyilaskeresztes mozgalom megteremtői.

Utjuk azóta elvált: a mozgalom élén a kormányparti programmal képviselővé választott Feszetics Sándor gróf került, akit az elmúlt vasárnap a nyilasok miskolci nagygyűlésén felemelt karral és „bátorság” jelszóval üdvözölték hívei. Meskó Zoltán diszidens utakon keresi a nyilas eszmék érvényesülését. Ezek az eszmék a német nemzeti szocialista mozgalom hőskorából ismeretesek.

Kenyérrel ígérnek a munkásnak, földet a parasztnak és mindenekelőtt is a zsidóknak kiebrudalását Madagaszkárra.

Amikor valaki a miskolci gyűlésen megkockáztatta, hogy „mi lesz Feszetics gróf negyvenézer holdjával”, a pódiumon lévő nyilas-hölgy fölényesen válaszolta: „Addig nem sajátítjuk ki Feszetics bírtokát, amíg egyetlen talpalattnyi darabka föld is lesz zsidókézen!...”

A kaszásokeresztesek államtitkárságot ígérnek egy író-énekesnek

A nyilaskeresztesekből merőben különböznek a kaszásokeresztesek. Ezeknek élén egy bizonyos Böszörményi Zoltán áll, aki nem tudott még önmaga számára sem mandátumot kibarcolni a legutóbbi választáson. Nevét két bünpérral kapcsolatosan is emlegették legutóbb a magyar közéletben. Az egyik Csongrádon zajlott le. Három kaszásokeresztes munkás vallotta be a bíróság előtt, egy zsidóverő akcióból kifolyólag,

Gömbös Gyula halála után az alkotmányosság, a jogrend és a törvénytisztlet korszakának helyreállítását látta az ország haladó közvéleménye. Darányi Kálmán személyében olyan politikus került a kormányzás élére, aki a régi szabadelvű Magyarország patinás hagyományain nevelkedett. Ugy is mint Gömbös miniszterelnökségi államtitkára, ugyanis, mint földművelésügyi miniszter, több ízben adta tanujelét bölcs önmérsékletének, higgadt és józan, divatos elvakultságokon és előítéleteken felül emelkedő világszemléletének. A beavatottak számára nem volt titok, hogy az alkotmányos formák látszólagos tiszteletben tartása mellett Gömbös egyetlen párt számára kívánta biztosítani az ország kormányzásának felelősségét és előjogait. A kormánytöbbséget alkotó nemzeti egységpárt, az úgynevezett NEP főtítkári székében fiatal és ambiciózus Marton Béla irányította a totalitásra tendáló pártvezetést. Mir a Gömbös által is beigért választási reformok valósággá érhetek volna, az ellenzéki pártok olyan pártvezetéssel látták volna magukat szemben, amely tulsúlyával bármilyen választási módszer mellett is elterpeszkedett volna a tömegeken.

hogy programjukban az urak, a zsidók és a papok lehangolása szerepelt elsőrendű célkitűzéseképpen.

A kaszások között szigorú fegyelmet uralkodik: valamennyien Böszörményi főtájtósok és a kerületi tájtósoknak vannak alárendelve.

A másik pert egy nyugalmazott ezredes indította Böszörményi ellen négyezer pengő és egy írógép visszaszolgáltatása irányában, amelyeket a legutóbbi választás alkalmával kölcsönzött oda Böszörményinek. A főtájtós kijelentette a főtájtóságon, hogy kölcsönről szó sem volt:

a nyugalmazott ezredes betársult pártjába a perelt összeggel, amelynek fejében a megalakítandó Böszörményi-kormányban államtitkárságot helyezt számára kilátásba.

A kék-kereszt jegyében

A harmadik jelentősebb szélsőjobboldali megmozdulás élén ugyancsak NEP párti képviselő áll: Csilléry András, aki a bolsevizmus elleni harcra hívja fel a kék kereszt jegyében az igaz keresztényeket. Magától értetődik, hogy ez a harc éktelen és izléstelen zsidózássokban posványodik el. Egy bizonyos Sillai nevű nyugalmazott őrnagy a nemzeti akarat pártjának vetette meg alapját nemsokkal ezelőtt. Emblémája a változatosság kedvéért az „egyszerű” horogkereszt. Főleg a munkások között igyekezik magának híveket verbuválni. Jelszava az üzemek követelménye, arányos elosztása, munkaadó és munkás között. És az a sajtós megállapítás, hogy a szélsőjobboldali mozgalmak a kommunizmustól nem a gazdasági program, de kizárólag a kommunizmusban szerepet játszó nemzetközi zsidóság választja el.

A Turul és Végváry, a lövezés

A bevallottan antiszemita alakulatok közé tartozik a jobboldali diákokat felsorakoztató „Turul szövetség.” Élén a kormánypárti képviselővel: Végváry József „lövezéssel.” A legutóbbi budapesti zsidóellenes tüntetések gyűjtőpontja a Turul szövetség gyűlése volt, amelyet azért hívtak egybe, hogy „felszínre tartsák a diákság szociális problémáit.”

Darányi Kálmán uralomra jövele után megvonta Marton Bélától NEP főtítkári megbízatását. Azóta — amint ezt Mojzes János kisgazdapárti képviselő hatalmas vizsgágot keltő interpellációjában kifejezte — a MOVE ke etein belül folytatja a szervezkedést Marton Béla. A Magyar Országos Véderő Egység 1918-ban, a forradalmi idők zavarában, keletkezett és a magyar ifjúság testnevelését, valamint hazafias szellemben

való irányítását van hivatva szolgálni. Mojzes János érthetetlennek találta, hogy a MOVE vidéki szervezetében Göbbels dr. könyve alapján a nemzeti szocializmust tanítják és feltette a kérdést: milyen jelentősége van annak, hogy Marton Bélát, a MOVE elnökét, rohamosztagszerűen fegyveres díszőség fogadja az állomáson és örzi szállodájában vidéki látogatóit alkalmával.

NEP-képviselők a diktatura frontján

Mindezekhez hozzá kell számítani még azt a huszonöt-harminc NEP képviselőt, akik a t. Ház jobboldalán a miniszterelnök mögötti padsorokat foglalják el és akik a fiatal gróf Feszetics Domokos és gróf Pálffy-Daun József irányítása mellett kórusban és erőteljesen intenek le minden olyan felszólalást, amely a demokratikus gondolat, az alkotmányosság és a rend érdekében hangzik el a Ház baloldaláról. Hivatalosan úgy a kormány, mint az ellenzéki pártok, tehát az Eckhardt Tibor vezetése alatt álló kisgazdapárt, gróf Zichy Jenő kereszténypártja, és a szociáldemokraták közös arcvonalon foglalnak állást a rend és nyugalom mellett. De a hivatalos nyilatkozatok monoton hangján és nyájás, de erőteljes szellemén túl karlervadászok és tulhevített agyu törtétké próbálnak utat törni maguknak az eszmei zűrzavar rengetegében.

Hatszáz ezer földmunkás, tehát földtelen paraszt, kétszáz ezer ipari munkás és tízezer diák elégedetlensége, vagy reménytelensége feszíti a magyar társadalom belső atmoszféráját. A kenyér-probléma és közjogi reformkivánások légkörében még nem pa'ancsolták le a kellő eréllyel a szereplés színteréről azokat az obskurus figurákat, akik a maguk egyéni profitját igyekeznek kihasználni, az egyéni és szociális

Meghült a munkahelyén

Sloans Liniment használata révén megszüntek fájdalmai

A munkások számára, akik a szabadban dolgoznak, mi sem könnyebb, mint meghűlést szerezni. A nehéz munkában kiizzadnak és ha a legkisebb szél fúj, vértolulást szenvedhetnek, amely később számos komplikációnak lehet a forrása.

A meghűlés a vér toluása valamely testrészbe. Ott a vér nem kering normálisan és a fehér vértestecskék, azok a kis gömbök, amelyek a testet fertőzésektől megóvják, nem végzik feladatukat.

Innen származnak a fájdalmak, amelyek a beteg testrészből sugárzanak, hőmérsékletet okoznak és az egész test rossz érzését kelтик. Bedörzsölés Sloans Liniment készítménnyel kiküszöböli a hűlést. Ez a szer a következőképp hat: ha bekenjük a fájó helyet Sloans Linimenttel, a vér újra normálisan kering és megtisztul, behatol a beteg szervekben, megtisztítja azokat a mérgektől, amelyeket a szervezet azután különböző utakon eliminál. Rövid idő múlva eltűnnek a fájdalmak.

A főváros egyik építkezésénél N. I. kömüvés a 8. emeleten dolgozott. Serényen dolgozva kiizzadt és egy hideg szellő érte, amittől meghűlt és derékfájást kapott. Másnap, amikor munkába állott, nem tudott a téglalért és habarcsért lehajolni. Képtelen volt dolgozni. Mikor ezt az építésvezető mérnök látta, azt ajánlotta, menjen haza és kenje be a fájó testrészeket Sloans Liniment készítménnyel.

N. I. kömüves így is tett és másnap újra visszatért munkahelyére, jobbkedvűen, mint valaha.

A szabadban dolgozó, a meghűlésnek kitett munkások számára a Sloans Liniment készítmény a leghatásosabb szer, hogy a meghűlés okozta fájdalmakat megszüntesse.

Ha bekeni a fájó testrészt Sloans Linimenttel, nem kell semmiféle más orvosságot bevennie.

A nagy üveg a kis üveg kétszeresénél többet tartalmaz. Kis üveg ára 35 lej, nagy üvegé 60 lej.

Kapható az ország minden gyógyszerárában és drogériájában.

nyugtalanítás talajából. Ez a magyarázata annak, hogy gombamódrára szaporodhatnak a kereszt görbítői és hogy Magyarország viszonylagos nyugalomát most ismét a zsidóverések harci zaja váltotta fel.

(k. r.)

Nem reklám — valóság: csütörtöki kezdettel fut a világ legszebb filmje Clujon:

BALAKLAVA (41-es brigád)

A Németországért elesett 12.000 zsidó hős emlékét ünnepelték Berlinben a zsidó frontarcosok

A hősök napja és a németországi zsidóság

Berlin, március 1. Február 21-én volt a hősök napja Németországban. Ebből az alkalomból emlékünnepélyeket rendeztek a zsinagógákban és temetőikben a németországi zsidó frontarcosok szervezetei a világháboruban elesett 12 ezer zsidó hős emlékére.

Különösen impozáns keretek között zajlott le a berlini emlékünnepély, amelyet az oranienburgerstrassei nagyzsinagógában tartottak meg. A frontarcosok szövetségének tagjai katonás rendben vonultak a templomba, ahol nagy számban voltak hadiözvegyek és árvák is a közönség soraiban. Az első sorokban a hadirokkantok ültek. A kétezer főnyi frontarcos-menet élén Walter Gallmann főhadnagy a poroszországi zsidó frontarcosok szervezetének elnöke haladt, míg mögötte, a berlini helyi szervezet vezetői, majd dr. Löwenstein százados a szövetség elnöke és vezetőségének tagjai. A bevonulás után orgonaszó mellett vitték be a templomba a zászlókat. Az ünnepélyes a nemárja-keresztény frontarcosok szövetsége is népes küldöttséggel képviseltette magát.

Van der Zyl rabbi beszédében kegyelettel adózott a 12 ezer zsidó hős emlékének. Nem kisebbíthetjük meg a hősök áldozatát — mondotta — azzal a kérdéssel: hiába haltak meg? A mi feladatunk kitartani az

emberszeretet szelleme mellett akkor is, ha azt nem viszonozzák. Német zsidókból németországi zsidók lettünk. Hozzuk most a mi saját közösségünkbe halottainkat, kik Németországot estek el.

A beszéd után egyperces néma hallgatás volt, a halottak emlékére. Ezután kaddist mondottak, majd nyitott frigyáda előtt hangzott el a Kóél mole rachamim imája, mialatt a zászlókat lehajtották.

Délután a berlini zsidó temetőben volt impozáns emlékünnepély. A vidéki városokban is méltó keretek között ünnepelték meg a zsidó frontarcosok a hősök napját.

— Nagy razzia Bucarestben. Bucarestből jelentik: A bucuresti rendőrség ma éjjel széleskörű razziaát tartott. Hatvanöt bűntett elcsélteti egyént fogtak el.

Mérnök! Gyár! Orvos!

Minden német (25% redukción), francia, angol, stb. folyóirat és könyv LEPAGE-nál Cluj. Kérjen ingyen jegyzéket Lepagetől, Cluj, jelezve mely szakma érdekli.

KÖZGAZDASÁG

Gazdasági hetiszemle

- Banati levél -

Timisoara, március 1. (Az Uj Kelet tud.) A piac ugyan még mindig a nyomott hangulat hatása alatt, de azért már érezni lehet bizonyos szakmákban a feljavuló vásárlási kedvet. A kiskereskedelem különben is nagy reményekkel néz a tavaszi idény elé s valóban súlyos megrázkódtatást jelentene, ha ezek a remények szertefoszlának.

Újból élénkült a pénzforgalom

A legutóbb még arról emlékeztünk meg, hogy a banati bankok üzleti menetében bizonyos visszaesés állott be és a pénzforgalom egészen passzírozása komoly gondokat okoz. Alig egy hét leforgása alatt már is kedvező változást észlelhetünk ezen a téren is. Az üzleti forgalom láthatóan felélnélt s ez a körülmény néhány nap alatt már is nagyobb tökének passzírozási lehetőséget biztosított.

A nemzetközi fémáru piacon uralkodó hossz máris mutatkozik a banati piacon is. A még 2-3 héttel ezelőtt 38 lejes áron álló réz ezen a héten 62 lejes nívót ért el különként. Rézben pedig a Banatban igen nagy üzleteket bonyolítottak le s ezeket az üzleteket természetesen ezideig is az itteni vezető bankok finanszírozták.

Még megemlíthetjük azt a szimptomát is, hogy a bankbetét növekedésében az utóbbi napokban bizonyos visszaesés állott be. Ezt az értékpapírok áremelkedésével hozzászoros összefüggésbe, amennyiben a kis- és nagytőkések egyaránt az ugynevezett fixkamatot értekpapírokba helyezik el előszeretettel pénzüket.

A gabonapiac hírei

A Banatban az elmúlt napokban igen jelentékeny áresést könyvelhettünk el különösen búzában. Ezt az áresést szakmai körökben egyrészt az általános nemzetközi helyzettel, másrészt azzal a körülménnyel is összefüggésbe hozzák, hogy a tengeri kikötők raktárházainak vezetősége igen magásra emelte az itt elhelyezett gabonanemű, illetve búza raktárdíját.

Számos gabonakereskedő, exportőr nagyobb gabonateleket vásárolt össze már korábban s ezeket a kvantumokat a kikötői raktárakban helyezték el. A kalkuláció realitás szempontjaitól eltekintve, amikor figyelembe vették, hogy a tavaszi kampány során a búza ára emelkedni fog s ez a régebbi búzavásárlások esetén komoly üzleti hasznot fog biztosítani. A raktárilletékek horribilis emelése azonban teljesen felborította ezeket a számításokat s több gabonakereskedő most igyekszik tudni árúján. Ez tehát maga után vonja a nagyobb áruinálattal, ami az árak csökkenéséhez járul hozzá.

Most kapjuk egyébként a hírt, hogy az egyik ismert banati pénzintézet ezer vagon búza exportját finanszírozza a Banatból Svájc felé. A szállítás már meg is történt vasuton és hajón egyaránt. Ez az 1000 vagon, országos relációkban, nem nagy tétel,

de mégis hozzájárulhat majd a banati árak megszilárdulásához.

Nagy érdeklődéssel tekintenek az argentinai búzára, illetve újabban az argentinai tengerinek a nemzetközi piacon való megjelenése elé. Az argentinai búza, amint már meg is állapíthatjuk, a kontinensen érezhető árcsökkenést idézett elő. Szakkörökben azonban az a vélemény alakult ki, hogy néhány héten belül a piac újból kiegyensúlyozódik s ennek eredményeként aztán az árak újból emelkedni fognak.

Gabonapiac: Az árak az alábbiak szerint alakultak: 78 kilós búza 405, illetve 79-80-as 410, tengeri 255, zab 300, takarmányárpa 280, tavaszi árpa 320, muharmag 400, valamint tökmag 800 lej métermázsánként.

Emelkedett az állat és huskivitel

A banati állatszindikátus a januári exporttal kapcsolatosan a következő adatokat bocsátotta rendelkezésünkre. E szerint összesen: 455 szarvasmarhát, 2530 sertést, 139 lovat és 735.038 kg. húst szállítottunk a Banatból a külföldre. Mindebből Ausztriába 51 marhát, 1283 sertést, 139 lovat, Csehszlovákiába 1247 sertést, Svájcba 108 marhát, Olaszországba 296 marhát és végül Németországba 735.038 kg. sertéshúst szállítottunk. Megállapíthatjuk, hogy a decemberi táblázattal való összehasonlításban — a banati állat és huskivitel tekintetében örvedetes emelkedés állott be.

Gazdasági hírek

Elárverezik a lugoji Tesatoria Coloratá Mecanicat. A Creditul Industrial még 1932-ben többmillió kölcsönt adott a lugoji Tesatoria Coloratá Mecanicának, mely összeget azonban az említett gyárvállalat nem tudta a megszabott terminusban visszafizetni. Ennek alapján a Creditul Industrial kérte az illetékes hatóságoktól az említett üzemnek az elárvereztetését. A szóbanforgó gyár eladására ezévi június 1-én kerül sor.

Kugler Zsigmond lett a Fonciera-Agricola satumarei fiókjának az igazgatója. A Fonciera-Agricola timisoarai kerületi igazgatóságánál hosszú éveken keresztül fejtett ki tevékenységet Kugler Zsigmond főtisztviselő minőségben. A satumarei fiókintézet vezetőjének, Schieffer Jeromosnak elhalálása után a bucaresti központi igazgatóság Kugler Zsigmondot nevezte ki az elhunyt helyébe. Kugler Zsigmond timisoarai működése alatt egyszerű biztosító szakembernek bizonyult, elsőrendű társadalmi összeköttetések felett rendelkezett s így a satumarei fiók komoly és szakképzett vezetőt kapott Kugler Zsigmond igazgató személyében.

A timisoarai Kandia csokoládégyár, amint nemrégiben közöltük, érdekszférájába vonta a cernaui Pischinger gyárat, amennyiben ennek a vállalatnak részvénypakettjét százszázalékosan átvette. Ugyanitt megemlítjük, hogy a Kandia Timisoaran a Lloyd soron, a Carte Romaneasca egykori helyiségében Vita néven fióküzletet nyit.

A timisoarai Dura-művek Rt. igazgatósága megvásárolta a Léda gyár egész épületkomplexumát s rövidesen a Dura-művek ide költöznek át.

A Carlton szálló vezetői és tulajdonosai hosszabb üzleti tárgyalások eredményeként megvásárolták a timisoarai Duca uton épülő és Scheer József tulajdonát képező Savoy szállót. Az új tulajdonosok a tavasz folyamán már be is fejezik az építkezést. Ezzel szemben Scheer József megvásárolta a Kemény családtól a híres timisoarai Lloyd kávéházat. (f. m.)

A mézáróknak mesterkönyvet kell váltaniuk. A Kereskedelmi és Iparkamara ezután közli, hogy az összes mézárók, akik az általuk levágot állatokat detailban árusítják, az új ipartörvény értelmében kötelesek a már meglévő iparigazolványaikat az illetékes munkakamáránál becsereálni és ha ilyen nem rendelkezik, akkor kötelesek mesterkönyvet váltani. Egyszermind közülük, hogy mindazok, akik eme rendelkezéseknek nem tesznek eleget, a fenti törvény értelmében 100-10.000 lej bírsággal lesznek megbüntetve. Ugyanílyan büntetés alá esnek azok is, akik a munkakamara által kiállított munkakönyv nélküli segédet vagy munkásokat alkalmaznak.

Mint egy vasabroncs a mell körül

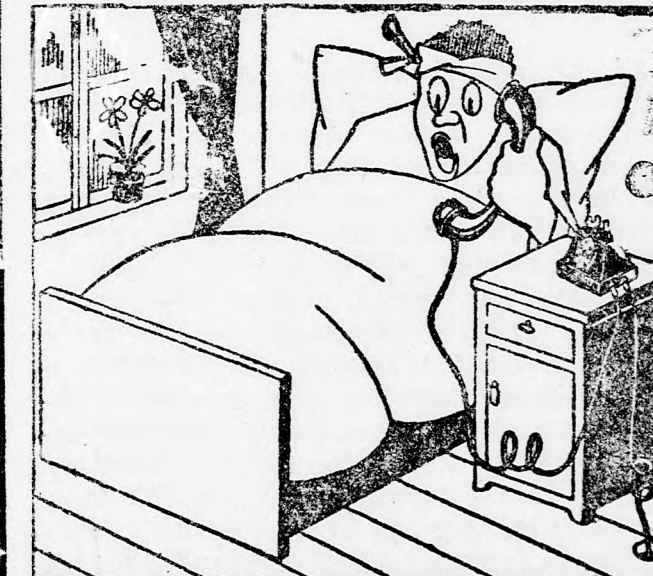

Így érzik a légzésnél az érelmeszesedésben szenvedők. A szédülési esetek, fülzúgások, stb. mellett a légzési nehézségek a 40 éven feletti kornál már az érelmeszesedés jelenlétét is jelentik.

Az egyetlen gyógyszer, amely ezen betegség összes tünetaira erősen hatással van a Dr. Mladejowsky-féle Sklerolsyrup. Sklerolsyrup oldja a véregekben a mézsavat.

Ilyen módon a vérkeringés újra normális lesz, a szív nyugodtan tovább dolgozhat és sorjában eltűnnek az érelmeszesedés minden tünetei.

Diabetikusok Sklerolsyrup „D”-t vesznek, mely cukor nélkül készült. Kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

Nátház, reuma, idegszába ellen használja csak a „HORIA” bedörzsölőszert.

Halló! Gyógyszerész ur, megöl a köhögés és a nyiláló fájdalmak, majd megfulladok, mentes meg! — Ilyenkor csak „HORIA” bedörzsölőszert segíthet!

LERAKAT: DROGHERIA EM KE, CLUJ.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Állástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleges levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

200 értékes nyeremény. Április 4-én lesz az oradeai Zsidó Kórház sorsjátéka. Főnyeremények: 1 hálószoba, 1 szalon, 1 konyhaberendezés, szelontakaró, ebédőkészlet, stb. 1 sorsjegy bélyeggel 26 lej. Vidéki rendeléseknél kérünk 7 lej portóköltséget. „Agimex” Agentura Cluj, Piața Unirii 3.

Vilma fűzőszalon, Déri szőrméizlet felett, str. Memorandului 3. Oriási választék anyagokban, kész fűzőkben melltartók, gyógyfűzők stb. Olcsó árak, bécsi modellek.

ב"ה
דיא תלמוד תורה בראשאו וזכט איינען מלמד פיר גמרא חומש-רש"י אונד דרדקי אפפערטע ביו ר"ח ניטן הכע"ל אן
Primabin D. Sperber Brasov, Str. Castilului 64.

וויר זוכען טיכטיגען מלמד יר"ש מרים דער צוגלייך דאס שמוש דער געמיינדע ח"ק אונד מקו איבערנעמען זאללי מאנאטייגאמען צירקא 2000 לעי אבטייטגעלד 5000 לעי איזט ער-ארדערט.

Comunitatea izr. orth. ICLOD jud. Someș

מודעה
אנו מהמודעים יומא דהלולא של רבני אדמו"ר הגאון ח"ק מורונן הרב מו"ה משה דוד יצליה יהי ביום כ"א אדר. ה' ויקהל פ' הבע"ל חברה קדישה טריג לאפוש

Konfekcióüzlet, férfi és női, keres azonnali belépésre perfekt román, magyar, német elárusítót. Írásbeli ajánlatok kéretnek. Cim a kiadóban.

Romadur sajt
Legjobb minőség! Ismét kapható. Vizsonteladókknak engedmény. Hechserrel.
„Pardess” ort. kóser élelmiszerlerakat Cluj, Piața Mihai Viteazul 1.

Fiatal szak-optikus, fotó és töltőtoll szakember nagyobb transzilvaniai városban alkalmas társulást keres. „Perfekt” jeligére a kiadóba.

Hölgyek figyelmébe! Villany-, víz- és vasondolást, hajfestést, parókát művésziességgel készítünk. G. Lotti, Cal. Regele Ferdinand 3.

Egyszoba-fürdőszobás kapualatti garzonlakás kiadó. Memorandului 9.

Keresek március 15-i belépéssel, szombat megtartásával, román-magyarul beszélő fűszer-, vas- és rövidárukban jártas fiatal segédet. Úvegezéshez értő előnyben. Fizetési igények megjelölésével kér ajánlatot Markovics Farkas Surduc, jud. Salaj.

Utazót, ki palackúvegeket vagy parafadugót képvisel, mellékképviseletre keresek azonnalra. Cim a kiadóban.

Keresek 6-7-ik gimnázista leányt instruktornak. Cim a kiadóban.

Teljes ellátást kóser kosztal, esetleg csak lakást keresek lehetőleg kertes házban. Címeket „Hivatalnoklány” jeligére a kiadóba kérek.

Kiadó belvárosi villában butorozott szoba. Cim a kiadóban.

Mindhárom nyelvet beszélő, konfekciósakmában tökéletesen jártas eladót azonnali belépésre alkalmas „Record” konfekcióáruház Brasov, Str. Regele Carol 1.

34 éves, érettségizett, nőtlen kereskedő havi 9000 lej jövedelemmel feleségül venne hozzáilló urleányt 250.000 lej hozományal. Bővebbet Mirea házasságközvetítő iroda Cluj, Str. Marechal Foch 25, I. emelet. Hivatalos órák délután 3-6-ig.

Bucuresti
Az antisz...
születés...
ber 8-án...
be nyolcv...
évben ün...
nak, hogy...
ségét. Eg...
szetesen...
akik szár...
adagolása...
politikai

A Port...
Radulescu...
hoz, közz...
a profess...
lescu dr...
„En és...
pillanat...
kivánom...
különöské...
számára...
taru segí...
méterre...
Ezen a h...
remteni...
láljon pít...
akik a m...
gi gondj...
szeti szé...
antiszemi...
amelynek...
genciája...
ket és m...
szülve a...
tudat irá...
homlokár...
tási költ...
sét terhé...
nemcsak...
lélekek...
képpen.”

Cuza B...
ilie Radu...
jezte ki...
amelyben...
harc ünne...
ugyanez...
sa beszél...
aki fiatal...
modulásc...
re, ha a...
tikus pár...
— Nen...
Cuza pro...
aldemokra...
hetséges...
eltűrni eg...
vigyázunk...
intézkedni...
valósitva...
mániáját...
események...
ugyancsak...
birtokoka...
hogy akk...
Most pedi...
Ebből s...
vetkezik...
egyedül a...
talomra...
dományos...
megvalósi...
gozásán a...
dott. A t...
Cuza, aki...
erejég ha...
kinteni, m...
jelentette...
küllügyi k...
előretöré...
zetközi po...
zetet igen...
tiszemita...
hogy a ke...
a mindig...
ellen. A...
rint, a h...
szabbítan...
ttal a b...
ek napja...
Nyilatko...
szor: „Ro...
különöské...
Világ nem...
A nem...
ea szerin...
veszített

MEGJELENT!

országárszünk új átalakulásának első átfogó története,

Metamorphosis Transylvaniae

(1918—1936)

18 transzilvániai esztendő történetét írta meg

18 transzilvániai író, újságíró és publicista

18 rendkívül érdekesítő fejezetben.

Szerkesztette: Győri Illés István

Munkatársak: Baradlai László, Benczel Béla, Gaál Gábor, Gárdos Sándor, Gyárfás Endre, dr. Janovics Jenő, Kakassy Endre, Kalotai Gábor, Károly Sándor, Kómivés Lajos, Mikés Imre, karádi Nagy Lajos, Pogány Marcell, Szász Endre, dr. Szegő Imre, Tabéry Géza és dr. Turnovszky Sándor.

A 208 nagy oldalas mű izlées kiállításban, kötve

150

Könyvbarátok részére külön amatőrpéldányok készültek félbörkötésben.

Tekintettel a korlátolt példányszámra, siessen előjegyezni a könyvet az Uj Transilvania kiadóhivatalában, amelynek kiadásában a mű megjelent. Cim: Cluj, Str. Octavian Goga 13.

„Világ nacionalistái: egyesüljétek!” — mondja a 80 éves Cuza professzor

Szanatóriumot alapítanak, ahol 60 antiszemita író és újságíró nyer ingyen elhelyezést

Bucuresti, március 1. (Az Uj Kelet tud.) Az antiszemita tobzódásban egyre hangosabbá váló Porunca Vremii társadalmi mozgalmat kezdeményez, amelynek célja, hogy az egész ország fényes keretek között ünnepelje meg Cuza professzor nyolcvanadik születésnapját. A professzor 1857 november 8-án született, mert ebben az évben tölti be nyolcvanadik életévét és ugyanebben az évben ünnepli félszázados évfordulóját annak, hogy megkezdte antiszemita tevékenységét. Egy ilyen évforduló mellett természetesen nem mehetnek el szó nélkül azok, akik számára a szellemi és erkölcsi mérgek adagolása képezi az egyetlen ugródeszkát a politikai érvényesülés felé.

Üdülőhely hatvan antiszemita újságíró számára

A Porunca Vremii főszerkesztője dr. Ilie Radulescu levelet intézett Cuza professzorhoz, közölve vele, hogy lapja kezdeményezi a professzor ünneplését. Ezután így ír Radulescu dr.:

„En és a Porunca Vremii a történelmi pillanat alkalmából a felüdülés egy cseppjét kívánom juttatni a nemzeti eszme írói és különösképpen újságíróinak elkínzott élete számára. Barátom, Nicolae Ionescu-Clopotaru segítségével Bucuresti mellett husz kilométerre a fővárostól, birtokot vásároltam. Ezen a helyen szerény otthont kívánok teremteni, ahol évenként hatvan újságíró találjon pihenésre, (öt minden hónapban) s akik a mindennapi élet elkerülhetetlen anyagi gondjaitól felszabadítva, az ország természeti szépségei közepette és egy nacionalista antiszemita könyvtár oltalma alatt, — amelynek légkörében A. C. Cuza intranzigenciája fog lebegni — megerősítik lelküket és megéleik az ész fegyvereit, felkészülve a nagy szerepre, amely a nemzeti öntudat irányítására vár rájuk. Ezen otthon homlokára, (melynek felépítése és fenntartási költségei kizárólag lapom költségvetését terhelik.) A. C. Cuza nevét akarom írni nemcsak a hódolat jeléül, hanem a román léleknek a valóságra való figyelmeztetésekként.”

Mit ígér Cuza professzor

Cuza professzor levélben válaszolt dr. Ilie Radulescunak és hálás köszönetét fejezte ki ünneplésének kezdeményezéséért, amelyben a nagy nacionalista-keresztény harc ünneplését látják. A Porunca Vreminek ugyanezen számában a lap egyik munkatársa beszélgetést folytat Cuza professzorral, aki fiatalos lendülettel forradalmi megmozdulásokat helyez kilátásba arra az esetre, ha a liberálisok távozását után demokratikus pártot hívnának hatalomra.

— Nem! Határozottan nem, — mondja Cuza professzor. A zsidókat gyámoltó régi áldemokrata kormányzás folytatása nem lehetséges többé. A román nemzet nem fog eltűrni egy ilyen kormányzást. Jó lesz, ha vigyázunk. A román államnak sürgősen intézkednie kell, hogy a román nemzet megvalósítsa lassa jogos ideálját: a románok Romániáját. És ha nem? Gondoljunk az 1907-es eseményekre, amikor a parasztlázadások ugyancsak a zsidók miatt törték ki, akik a birtokokat kaparintották magukhoz. Csak hogy akkor egyedül a parasztság lázadt fel. Most pedig: az egész nemzet!

Ebből a professzor szerint logikusan következik, hogy a liberális kormány után egyedül a keresztény nemzeti párt jöhet hatalomra. Ez az egyetlen párt, amelynek tudományos tanelvei vannak, amelyeknek megvalósításáért küzd s amelyeknek kidolgozásán a professzor ötven évig munkálkodott. A továbbiakban Vaidával polemizál Cuza, aki a zsidókat egy bizonyos százalék erejéig hajlandó államalkotó elemeknek tekinteni, majd a külpolitikára tért át és kijelentette, hogy Romániának revideálni kell külügyi kapcsolatait, miután Németország előretörése új helyzetet teremtett a nemzetközi politikában. A spanyolországi helyzetet igen optimisztikusan ítéli meg az antiszemita professzor. Meg van győződve, hogy a keresztény Spanyolország győzni fog a mindig és mindenütt romboló zsidóság ellen. A baloldali győzelme, véleménye szerint, a hősiessé spanyol nép szenvedéseit hosszabbítaná meg, ez azonban siettetné is egyttal a bűnös zsidóság katasztrófáját, melyek napjai meg vannak számlálva.

Nyilatkozatát ezzel fejezte be a professzor: „Románia külpolitikája számára ma különösképpen érvényes az én felhívásom: Világ nacionalistái egyesüljétek!”

A nemzeti parasztpárt lapja, a Dreptatea szerint a cuzista párt az utóbbi időben vesztett népszerűségéből Bucovinában és

Északmoldóvában, ahol akárcsak Basarabiában, a párt antiszemita propagandája az utóbbi években különösen nagy hatást gyakorolt a tömegekre. A campulungmezei Frasin községben a liberálisok hét, a nemzeti parasztpárt három mandátumot kapott, míg a gogista-cuzista-vasgárdista-vaiddista koalíció mandátum nélkül maradt. Cloanestiben, Robu hazájában, a nemzeti parasztpárt 4, a liberálisok 2, és a cuzisták 4 mandátumot kaptak.

Ezzel szemben Bacau városában a községi választások során a liberálisok 1431, a cuzisták 786 és a nemzeti parasztpárt 730 szavazatot kapott. Az eredménynek megfelelően a községi tanácsban 12 liberális és 6 cuzista foglal helyet. A nemzeti parasztpártnak egyetlen szavazata hiányzott ahhoz, hogy elérje az össz-szavazatok egyötödét és bejusson a községi tanácsba. A választásokat a nemzeti parasztpárt vezetőjének nyilatkozata szerint Bucovinából és Basarabiából hozott cuzista kortések irányították. Ennek eredménye 35 bevett útlejtáblak és 30 súlyosan bántalmazott ember, akik közül néhányan komolyabb sérüléseket szenvedtek.

Capitol Mozgó

Ma premier! A szezon legremekőbb vígjáték attrakciója!!

CIRKUSZ „SARAN“

Főszereplők a vigság és a nevetés mesterei: LEO SLEZAK, ADELE SANDROCK, HANS MOSER, PAT-PATACHON.

Március 15-én hét vonalon indul meg a repülőgépjárat Romániában

A hét belöldi légijáraton kívül három nemzetközi járat gépei eltik utba Romániát

Bucuresti, március 1. (Az Uj Kelet tud.) Március 15-én újra megnyílik Romániában a légitforgalom. A légitforgalmi hivatal programja szerint számos új vonalat nyitnak meg ez év tavaszán és ha a légiügyi hivatal terve valóra válik, ugy Romániának légitforgalma kifogástalan lesz, nemzetközi viszonylatban pedig az ország igen jelentékeny légitforgalmi gócponttá válik.

A romániai légitforgalmat két társaság fogja lebonyolítani. A LARES állami támogatással működő légitforgalmi társaság és a SARTA, amely a nemzetközi kapcsolatokat bonyolítja le. Ezenkívül több nemzetközi társaság gépei közlekednek majd Románián keresztül.

Ez év március 15-től kezdve az alábbi vonalokon indulnak meg a repülőjáratok:

1. Bucuresti—Braila—Galati—Ismail—Ceatatea Alba—Chisinau.

2. Bucuresti—Alexandria—Turnu-Magurele—Rosiori de Vede—Caracal—Craiova—Turnu Severin.

3. Bucuresti—Calarasi—Bazargic—Balcic.
4. Galati — Braila — Constanta — Balcic (időnyjárat).

5. Bucuresti—Craiova—Lugoj—Timisoara—Arad.

6. Bucuresti—Brasov—Tg.-Mures — Satu-Mare.

7. Oradea—Cluj.
E hét belöldi vonalon kívül két nemzetközi csatlakozású román vonal nyílik meg. Az egyik: Bucuresti—Cluj—Prága, a másik Bucuresti—Iasi—Cernauti—Varsó.

Végül romániai megállója lesz a Párizs—Bucuresti—Sztambul vonalnak is. E vonalon 8 kitérő, modern gép fogja lebonyolítani a forgalmat.

Ma este tartja meg első cluji előadását a Siegler-társulat

Joe Pasternak filmet akar rendezni Sevilla Pastorral

Cluj, március 1. Sieglerék megérkeztek és ma este tartják meg első előadásukat a katolikus gimnázium dísztermében. Először jár Clujon ez híres zsidó művészegyüttes, melynek annyi ünneplésben volt része Európa számos metropolisában. Már az első találkozás is a társulat tagjaival, megkapó élmény. Igazi művészberek. Disztíngvált európai

modor és nagy zsidó kultúra, a fiddis irodalom és művészet mélyeseges szeretete jellemzi mindegyiküket.

M. Pastor a társulat kitérő táncoskomikus, Sevilla férje elmondja, hogy már tavaly akartak Clujra jönni, de akkor is foglalt volt a Davila Színház és ezért maradt el látogatásuk. Most is ugyanaz a nehézség merült fel,

Művészi Lakberendezés

SZÉKELY ÉS RÉTI
BUTORGYÁR R.T. · BUCURESTI · TG. MURES
TERVEZÉSEBEN
KIVÁNTA MEGBIZOTTUNK FELKERESI

de mielőtt Bécsbe mennék — mondja — legalább három előadásra akartunk kiszállani Transzilvánia fővárosában. A cluji zsidó község bizonyára ugyanazzal a lelkesedéssel fogja fogadni Sevilla Pastor művészetét, mint hogy Bécsben és Budapesten fogadta nemcsak a község, hanem a legszigorubb kritika is.

— Hol voltak a legnagyobb sikereik? — kérdeztük M. Pastort.

— Nehéz a válasz, mert a siker értékelése egészen szubjektív dolog. Legnagyobb élményünk kétségtelenül Sevilla Pastornak és a társulatnak bécsi és pesti sikerei voltak. Különösen Bécsben játszottunk sokat, ahol 1934 óta évente 8—8 hónapig vagyunk egyfolytában. Az osztrák fővárosban gyakran látogatták színházunkat a bécsi színházi, irodalmi és társadalmi élet legnagyobb előkelőségei. Joe Pasternak, a Gaál Franci filmek híres rendezője egyszer eljött az egyik előadásra és a szünetben bement Sevilla öltözőjébe és a legnagyobb elragadtatással beszélt teljesítményéről. Mielőtt Amerikába utazott, kijelentette Pasternak, hogy legközelebbi európai filmjét Sevilla Pastorral akarja megrendezni. Felix Bressart, Rud Berliner, Otto Wallburg gyakori vendégünk volt és különösen nagy szeretettel látogatta előadásainkat a híres Neumann professzor.

— Clujra egészen új és eddig ismeretlen repertoárral jöttünk. Mind a három darab kitűnő operett, illetőleg vígjáték. Zenéjük igazi, hamisítatlan zsidó népzene. A Melamed a mai idők darabja, amelynek egyik alakja egy Németországból emigrált nemárja keresztény nő, aki a hajón találkozik az Amerikába utazó zsidó tanítóval. Később kitérő, hogy a lány zsidó szülők gyermeke. A Pincsever jajris rendkívül mulatságos és karakterisztikus terméke a zsidó életnek, míg a Negressa pompás humorával hódítja meg a községet. A ma esti bemutatón különben meg fognak győződni arról, hogy nem alaptalanok a rólunk elterjedt hírek...

ARANYEREK!

Az ember kedvetlen, ingerlékeny és az élet örömtelen! Borzasztó állapot. Az elviselhetetlen fájdalmakat meg kell már egyszer szüntetniük. Használja egyszer már tényleg az orvosok által oly gyakran rendelt „Goedecke“-féle

ANUSOL aranyérmekupokat

Ezt a szert az egész világon ismerik és örülni fog, hogy milyen gyorsan és biztosan megszünteti panaszait és fájdalmait.

Egy kellemesen eltöltött hét olyan gyorsan mulik, mintha szárnyal lennének, viszont minden fájdalommal telt perc örökkévalóságnak látszik. Ezért igyekeznek a modern tudomány a fájdalom tartalmát meg rövidíteni, sőt a fájdalmat lehetőleg egészen kiküszöbölni. Egyenesen szerencse az emberiségre nézve, hogy van egy olyan szer, mely a legintenzívebb fájdalmat is azonnal megszünteti; ez a szer az

ALGOCRATINE

Algocratine megszünteti az ischias, csúsz, köszvény, neuralgiák okozta fájdalmakat, fejfájást, fogfájást, valamint menstruációs fájdalmakat. Algocratine megelőzi a bajt és gyógyítja, megóvja a betegségtől és egészséget biztosít. Gyógyszertárakban és drogériákban kapható.

SPORT

A Nemzeti Bajnokság tavaszi nyitánya két meglepetést hozott: a Viktoria legyőzte a CAO-t, a Gloria az Universitáteat

A tizenkettes mezőnyből a Venus bizonyult a legjobbnak

Cluj, március 1. (Az Uj Kelet tud.) Március elsejével, a tavaszt hozó hónap első napjával a román labdarugás hivatalosan kezdetét vette. Az első napon teljes forduló szerepelt a programon. Az egyesületek nagyrészt kitűnő felkészültségről, komoly előkészületekről tettek tanúbizonyságot. Cluj szempontból a Nemzeti Bajnokság nyitánya csak félsikert hozott Amig ugyanis a Victoria csapata imponáló győzelmet ért el Oradean a CAO ellen, addig a gyengén előkészült Universitáteat együttese vereséget szenvedett aradi vendégellenfelétől. A timisoarai derby, amint várható volt, a Ripensia nyerte. Bucurestiben a Venus—Juventus derby szerepelt a programon. A Juventus nem is remélhetett a kitűnő kondícióban levő, jól összehozott Venus ellen. A forduló részletes eredményei a következők:

Gloria—Universitátea 2:1 (0:1)

Cluj, március 1. (Az Uj Kelet tud.) Meglepően szépségszámú közönség volt a szezon első cluji mérkőzésére kíváncsi, amely azonban szomorú meglepetést hozott: az Universitátea együttese vereséget szenvedett. Az egyetemi csapat játéka mindenekelőtt is meglátszott az edzés hiánya, a játékosok azonban fizikai kondícióhiányban is szenvednek. Ezzel szemben a Gloria technika és kondíció szempontjából jól előkészített csapatnak bizonyult. Még így is azonban az egyetemi csapat végig egyenlő ellenfele volt az egységesebben játszó aradiaknak. A győzelmet megérdemelte volna és ez nem is marad el ha a sok minden mellett, ami az egyetemi csapat erejéhez hiányzott, egy kis — szerecske szegődik. Az egyetemi csapatnak igen sok gólhelyzete volt, amelyeket azonban nem tudott kihasználni.

Változatos játék után az egyetemi csapat támadásai vannak soron. A nagy nyomásnak végül is meg van az eredménye, amennyiben a beragadt Theimler mögött Paunescu belövi az Universitátea vezetőgólját. Egységes aradi támadások következnek, Jancovici, de főleg Sepsi kitűnő formáján megtörnek az eredményességre való aradi törekvések. A második félidőben az aradiak újra egységes támadásokkal kísérleteznek. A kitűnő Dobra jó labdát ad jobbszélre és Igna — Borgea hibájából — belövi az egyenlítő gólt. Az Universitátea nyomásztó fölénye uralja az idő nagyrésztét gól azonban nem esik. Annál több azonban a fault, amelyek során a játékvezető Davidot kiállítja. Hasonló sorsra jut pár perc múlva Szaniszló, valamint az aradi Varjassy. Végül is, amikor a játék úgy néz ki, hogy döntetlenül végződik, az Universitátea védelme megint és a Gloria Mercea révén megszerzi a győztes gólt. Egyénileg a Gloriából Dobra volt jó, aki a mezőny legjobb játékosának bizonyult. Kitűnő labdaosztogatásával, pompás helyezkedésével és szelid játékkal tüntette ezuttal is ki magát. Mellette a győztes csapat legjobbjai Mercea és Rohan. Az egyetemi csa-

patból Sepsi, Jancovici és David játéka emelkedett ki. Gain csak helyenként volt elfogadható. Szaniszló gyenge formája mellett fegyelmetlenül játékaival tünt ki. Mint edzőnek jó példával kellene előljárnia. A mérkőzést Picky Korner vezette, aki igyekezett erőlyes lenni, vezetése azonban nem volt meggyőző. A csapatok a következő összeállításban játszottak: Gloria: Theimler, Vargyassy—Volintin, Lupas—Dobra—Ipas, Igna—Rohan—Fritz—Nicola—Mercea. Universitátea: Sepsi, Borgea—Jancovici, Golub—Gain—Daid, Bencea—Paunescu—Szaniszló—Ploesteanu—Putnic.

Victoria—CAO 4:2 (3:1). Oradea, március 1. Ezerötszáz néző előtt a végig jobb cluji csapat megérdemelten győzött a CAO ellen. A gólokat Cociuban (2), Felecan II és Capusan, illetve Juhász és Bodola lötték. Bíró Ritter.

AMEFA—Unirea Tricolor 4:0 (3:0). Arad, március 1. Több mint háromezer néző előtt játszották a mérkőzést, amelyet az aradi csapat fölényes nyert 4:0 arányban. Már az első félidőben az aradiak három gólt értek el, amely megpecsételte a mérkőzés sorsát. A gólokat Pernecki (2), Cucula és Batrin lötték. Bíró Milivoi.

Ripensia—Chinezul 3:1 (1:1). Timisoara, március 1. Izgatott atmoszférában, de végig a jobb Ripensia fölénye mellett játszották le a helyi derbyt, amelyet a Ripensia nyert 3:1 (1:1) arányban. A gólokat Bindea, Schwartz és Chiroiu, illetve Löwenfeld lötték. Bíró Jonescu Tope.

FC Rapid—Crisana 4:1 (3:0). Bucuresti,

március 1. Tizenötezer néző jelent meg vasárnap a Venus pályán, amelyen két mérkőzés került eldöntésre. Az FC Rapid—Crisana találkozót a bucuresti együttes győzelmét hozta, amely Barbu II (2), Bogdan és Lenghel révén volt eredményes. A Crisana vizsgálóját Talitu lötte. Bíró dr Rusu.

Venus—Juventus 6:0 (1:0). Bucuresti, március 1. A Juventus együttese az első félidőben kitűnően tartotta magát, a másodikban azonban meg kellett hajoljon a jó formában és kitűnő kondícióban levő Venus előtt. A gólokon Humis, Petea, Valcov és Gruin osztozkodnak. Bíró Vuia főhadnagy.

Belföldi eredmények

Arad. Intelegerea—Tricolor 2:1 (1:1), SGA—Transilvania 1:0 (0:0), Olimpia—CAA 5:1 (1:1). Kerületi bajnokság.

Resita. UDR—Vulturii Lugoj 4:3 (3:1). Timisoara. CAMT—Electrica 1:1 (0:0). Bucuresti. Makkabi—Adesgo 6:2 (1:2). Satumare. Staruina—SSS 1:1 (0:0). Jimbolia. Bohn—Dura 3:3 (2:1).

Külföldi eredmények

HUNGARIA—UJPEST

Budapestről jelentik: A magyar labdarugó-bajnokság vasárnapi programján a többek között a Hungaria—Ujpest derby is eldöntésre került. Győzött a jobb Hungaria. Meglepetése a fordulónak, hogy az egyre felfelé törő Phöbus Debrecenben kikapott. Eredmények: Hungaria—Ujpest 3:1 (0:0), Ferencváros—Budai 6:1 (5:1), Bocska—Phöbus 2:0 (0:0), Nemzeti—Elektromos 3:1 (0:0), Kispest—III. ker. 2:0 (2:0).

Bécs. Az osztrák bajnokság eredményei: Admira—Floridsdorf 6:0 (3:0), Austria—Viena 2:1 (1:0), Libertas—Hakoah 4:2 (3:0), Wacker—Rapid 3:0 (3:0), FC Wien—Post-sport 2:1 (1:1), VSC—Favoritner 1:0 (0:0). ALTAMANN HAGGIBBOR NYERTE A SATUMAREI KARDVERSENYT. Tudósítónk telefonálta: A satumarei kardversenyt Altmann Endre Haggibbor nyerte. A verseny részletes eredményeit holnap közöljük.

A jégkorongvilágbajnokság helyezései a következők: 1. Kanada, 2. Anglia, 3. Svjác, 4. Németország, 5. Magyarország, 6. Csehszlovákia, 7. Lengyelország, 8. Franciaország. Az utolsó nap eredményei: Kanada—Svjác 2:1, Anglia—Németország 5:0.

MEGNYILT

a Calea Regele Ferdinand 23 alatt a volt Sebök cukrászat helyén.

REVUE

női kabát- és kosztüm-áruház Legújabb eredeti modellek Elsőrendű szabóság hozott és saját anyagból.

Tulajdonos:

MÓZES ANDOR ezelőtt Str. Memorandului No 2, emelet.

SZANHAZ-FILM MŰVÉSZET

HETI MŰSOR:

Kedd fél 9: Budai Nagy Antal. (Rendes bérlet.) Szerda fél 9: Budai Nagy Antal. (Harmadszor.) Csütörtök fél 9: Jöjjön elsején! (Békeffy István és Stella Adorján 100 előadást megért, ragyogó vígjáték udonsága, a szezon legnagyobb vígjáték-sikere. Főszereplők: Fényes Alice, Harmath Jolán, Sántha Ilona, Jenei János, Tompa Sándor, Tóth Elek, Lantos Béla, Nagy István, Rajnai Sándor, Csengeri Aladár. Premier bérlet 22. szám.) Péntek fél 9: Jöjjön elsején! (Rendes bérlet) Szombat 9: Jöjjön elsején! (Harmadszor) Vasárnap d. u. 3: Csárdás. (Az év legnagyobb operettsikerének első olcsó helyáras előadása.) d. u. 6: Budai Nagy Antal. (Negyedszer, rendez helyárrakkal.) este 9: Jöjjön elsején! (Negyedszer.)

ROMAN OPERA MŰSORA

Kedd, március 2 (Oradea): Piros rózsák. Szerda, március 3 (Satumare): Herodiada. Péntek, március 5 (Cluj): Az eladott mennyasszony. Szombat, március 6 (iskolai matiné): Bohémélet. Vasárnap, március 7 (matiné): Piros rózsák. Hétfő, március 8: Horia. Szerda, március 10: Vigözvegy.

ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Két remek premier egy helyárrét: I. Charles Boyer és Lilian Harvey egyetlen együttes slágere: En és a császár. II. Az erdő titka. Izgalmas, érdekes filmkülönlegesség, Buck, a csodakutyával. Előadások kezdete: I. Charles Boyer: 3.20, 6.20, 9.20 órákor. II. Az erdő titka: 4.30, 7.30, 10.30 órákor.

EDISON MOZGÓ MŰSORA:

Hétfőtől: Kettős műsor román és magyar feliratokkal: I. Végre egy uriaszony. Elissa Landi, L. Gál. II. Királyi udvar. Gretl Theimer, Georg Alexander. Helyárrak: 10 és 15 lej. Kezdet: 3, 6, 9-kor.

Majrovits Méir Jehuda

„Hazatérés”

Regény

Önnök nincs ideje hosszas elméleti tanulmányokra, de ezen lebilincselő, érdekes regény olvasása közben megismerheti a zsidóság lelki és fizikai gátlóját, az asszimiláció hiu ábrándját, a proféták szociális etikáját, a chaszidizmus szellemét s az egész zsidó problematikát.

Ara: füzve 70 lej, egészvászonkötésben 150 lej. Megrendelhető az összeg és 10 lej portó előzetes beklüldése ellenében az

Uj Kelet könyvosztályában

TURNÉUL FORMIDABILULI ANSAMBLU DE OPERETE „SIEGLER” IN FRUNTE CU MAREA ARTISTA SEVILLA PASTOR

GI RENUMITA PRIMADONA ERNA SIEGLIR

REPERTORIUL

A Siegler-féle jiddis operett-társulat

cluji programja:

A kat. gimnázium disztermében

Március 2-án, kedden este 9 órákor:

Dus Melamedl

Március 3-án, szerdán este 9 órákor

O moștenire cu cântec

(Örökség bonyodalmakkal)

Március 4-én, csütörtökön este 9 órákor

NEGRESSA

(A néger nő).

Jegyek elővételben kaphatók a Piața Unirii kioszkban.

Saját diszletek és zenekar. Zeneigazgató: I. S. Polliakov zeneszerző. Rendező: M. Pastor. Segédrendező: Abram Asch.

A társulat transzilvániai turnéja a következők:

CLUJ: Március 2, 3, 4. ORADEA: Március 6, 7. SIGHET: Március 8, 9. BAIANARE: Március 10. BISTRITA: Március 11. TG.-MURES: Március 13, 14.

KELET ÉS NYUGAT KÖZÖTT

ZSIDÓ FIATALOK ANTOLOGIÁJA

1 9 3 7

A ZS DÓ DIÁKSEGÉLVIZŐ KIADÁSA

Megjelent és kapható az Uj Kelet könyvosztályában

Kesztyűs kézzel

írja: Fekete Tivadar

Nemzetek, egy csepp vízben

Három apró történet következik, mind-egyik azért igaz, mert jellemző és talán azért jellemző, mert valóban megtörtént. Ugy adom ahogy elmondották, amit hozzátehetnék, letörli az esetek különös hamvaságát.

A francia dolog

Orvosom ismerősöm, aki nem rég jött haza Párizsból, meséli:

A Boulevard Lefebvre felé volt dolgom egy éjszaka, a Porte-Brancion-on is tul. Emlekszel talán, a H. autobus indul oda, a Montparnasse-Gare-ról. Leszállok a végállomásnál, éjjel; egy bizonytalan mellékuccában volt dolgom, beteg kellett meglátogatnom, aki hirtelen lett rosszul és akinél azelőtt sohasem jártam. Az autobuszban már hevesen és kitarotán fixirozott egy rosszkülsőjű férfi. Felesleges leírom az öltözködését, a párisi metróban és autobuszokban egyformán látni ilyen zilált ruházatu figurákat, akikről nem tudni, hogy amatőr gyilkosok, derék kishivatások, motorbicikli-ügynökök, vagy zsebmetézők és akiknek vagy nem telik a divatlap szerint való dandyzmusra, vagy egyszerűen nem tartják fontosnak a külsőségeket. En leszálltam a végállomáson, a Porte-Brancionnál, — a férfi is. Egy darabig a bulvár jobb felén séttem előre, a férfi is. Próbára tettem és átmentem a tudalára. A férfi is! Meg kell jegyezmem, hogy ezekben a napokban két, vagy három éjszakai gyilkosságról olvastam a lapokban, mindegyik ezen a környéken történt, és mindegyik az uccán. Pájdalom, a sikátorok egyre szűkültek és a lámpák sora is meggyérült. Minél bizonytalanabb lett a környezet, az idegen férfi annál elszántabban, annál biztosabban követett. Rendele nélkül dobbanó szívvél és szapora léptekkel séttem előre, de a következő fordulónál már világosan hallottam mögöttem a férfi léptét, nyolc-tíz lépésméretre, a hátam mögött. Idegesítő, félelmet keltő és a fantáziát vérszesen izgató közelség volt, nem merem hátrahátrálni, lassan hideg verejték csurgott végig az arcomon, emlékeztem egy újságcikkre, amely részletesen írta meg, hogy egy munkanélküli lakatos, hogy darabolt föl ezen a vidéken egy erretvédt dómát.

Kibirhatatlan érzés volt. Csak olyan nők érthetik meg, — mert elvéve ilyenek is vannak, akik nincsenek elragadtatva attól, ha férfi követi őket. Most már futottam. A férfi mögöttem. Ekkor hirtelen, mint valami biológiai jelenség, előttem talán husz lépésméretre, megláttam az ucca sarkán szolgálatot teljesítő rendőrt. Kifulladásra, fölszabadulva, boldogan rohantam feléje:

— Uram, ez a férfi egy félórja követ, már az autobuszban üldözött, legyen szives, fogja le és mondja meg neki, hogy hagyja abba!

A rendőr szalutált, mosolygott és a férfiak nemzetközi összetartásának valami egészen hihetetlen, egykedvű és elegáns fölényével felelt:

— Ugyan kérem, Madame, hagyja meg az örömét! Hát ha neki ez így tetszik, miért bántuk?! (Mais, laissez lui son plaisir, Madame!)

Ott álltam az uccasarkon, megszegeyentültem, kétségbeesve és tanácstalannul. Körülnéztem. Az idegen férfi ebben a pillanatban tünt el egy kapu alatt. Hazaeért.

Nem is láttam soha többet.

Az olasz dolog

Ez az eset Nápolyban történt, e sorok írójával és egy azóta kiveszett emberfajta egyik diszpédányával: a lazzaronival, aki ott feküdt kis fekete kecskeszakállal, barnásülsőten, félig meztelen mellel és rongyosan a kikötőben. Dél volt. Megjelent a kicsi szekér, szürke olasz csacsi huzta és a tetejében, nagy pléhkondérban, főtt a friss makaróni. A kocsis, még pontosabban a szakács, elnyújtott hagnon kínálgatta menetközben friss, forró árúját:

— Ecco la macaroni!

Ott feküdtek egymás mellett, a déli verőn henyező lazzaronik. Aki enni akart, fel sem emelkedett fekvőhelyéből, csak bágyadtan fel emelte a karját. Erre a szamárr odavitt a kocsi, a kocsis egy óriási főzőkanállal bele nyult a kondérba és az illetékes lazzaroni szája fölé csurgatta a makarónt, mindig csak annyit, amennyit az illető rendelt: ötven centesimoért, vagy egy líráért. Ha a kocsis úgy látta, hogy az összegnek megfelelő mennyiségű makaróni lett lenyelve, hangosan elkiabálta, hogy: „basta!” — és a zsebéből előrántott ollóval levágta a makarónt, felülzöl. Ez gyönyörű látvány. Azt a haláltmeg-

vető lustaságot, amivel ezek a kikötői semmivők kiszolgálni engedték magukat, anélkül, hogy egy pillanatra is megmoccantak volna, igazán megközelítőleg sem lehet érzékelteni. Csak csámcsogtak, nyeltek és közben bámulták Nápoly felejthetetlen azur egét és süttették képüket a nappal, rendelkezésre.

En ott álltam két bőrönddel, amit a „Viktória” nevű hajóra kellett volna felrakni, az ebéd után egyórai induláshoz, Szicília felé. Megálltam a kecskeszakállas előtt, akinek a szája fölött éppen most vágta el a makarónt és rámuttva a két bőröndre, oda-szóltam feléje:

— Vidd fel a Viktóriára!

— En nem, — felelte nyugodtan.

Alltam vártam, valami képtelen zavarban. Egyetlen Mátyás-lustája sem mozdult! Heverték, nyeltek a makarónt, némelyek cigarettáztak.

— Dehát miért nem? — kérdeztem.

— Mert én mára már jóllaktam, — válaszolta rendületlenül.

— Jó, jó, barátom, de holnap is van egy nap?! Holnapra nem fog jól az a lira?!

Rám meresztette két fénylő, szénfekete olajbogyó-szemét, tágranyilt csodálkozásban és a mosolya lassan átszűrődött valami drámai aggodalom bánatába. És felelte, mintha Rabbi Akiba szövege volna:

— Nem mondanád meg, kérlek, Signore, hogy ki látta már a holnapot?

A német dolog

...Van itt Bucurestiben egy barátom, aki

számtalan foglalkozásán keresztül most végre egy éppen olyan érdekes, mint amilyen hasznos hajtó mesterséget üz. Gombát tenyész. A bucuresti piacon rendkívüli kereslet tárgya a gomba, ilyenkor különösen csemege, töltve, sültve, főve. Ez a barátom meséli:

— Tegnapelőtt felszólt telefonon egy cég, hogy estére, egy előkelő vacsorára szüksége van ötven darab, tizenegy centiméteres átmérőjű gombára. Ez a rendelés normális körülmények között, februárban, Románia területén, alig teljesíthető. Tizenegy centiméteres átmérőjű gombák a maguk nemében és fájában az öserdei gombatenyésztés kezdő sebességét jelentik. Próbáltam alkudni és azt mondtam hogy szállítani tudok estére legfeljebb huszötöt ilyen darabot s a többiekben elégedjenek meg tíz és tizenkét centiméteres átmérőjűkkel is. A rendelő azonban hajthatatlan maradt. A tizenegy centiméteres radiushoz úgy ragaszkodott, hogy lehetetlen volt lebeszélni róla. Mit volt mit tennem, három raktáramat végigjártam és rendkívüli utánjárással, méricskélással és kiválogatással sikerült ötven darab tizenegy centiméteres gombát leszállítanom a szeszélyes rendelőnek.

Este nyolc órakor megjelenik lakásomon a rendelő irodaszolgája és visszahoz két darab gombát.

— Tessék kicserélni, ez a kettő tizenhárom centiméteres.

Mély sajnálattal közöltem, hogy képtelen vagyok ilyen késő este a visszahozott gombák helyett még két tizenegy centiméteres növényt felhajtani. Megnyugtattam azonban a küldőncöt, hogy ezeknek a husa is éppen olyan friss, tündő és tölthető, mint a nagyobbaké. Eddig van a történet!

— És ki volt a rendelő? — kérdeztem kíváncsian.

Barátom mosolygott:

— Ez a precíz rendelő a Harmadik Birodalom bucuresti minisztere, Fabritius volt.

Valóban, nálunk minden csak centimétereken mulik: ágyucső, szabadság, jog, fajkérdés és gomba!...

Anekdóták neves emberekről

Bernard Shaw eset.
Egy napon Shaw egy fiatal szerző kérésére megjelent a színházban, hogy végignézzze az író színdarabját. A író bement Shaw páholyába és a darab második felvonásának vége felé már nem tudta tartóztatni magát.

— Tetszik a darab? — kérdezte a néman ülő Shawot.

Shaw odafordult a fiatalember felé és közömbösen megjegyezte:

— Odakint bizonyára csuf vihar dühöng.

A fiatalember megdöbbenve kérdezte:

— Hogy jut ilyesmi eszébe, mr. Shaw?

— Mert egy lélek nem megy ki a színházból.

Egy neves cluji orvossal történt az alábbi jellemző dolog.

Az orvost egy pökhendiségről híressé asszonyhoz hívták. A doktor kocsiába ült és a beteghez sietett.

— No mi baj? Hol fáj, drága? — kérdezte közvetlenül a doktor.

A hölgy indignálódva felelt.

— Megszoktam, doktor ur, hogy legálább is nagyságos asszonynak szólítsanak.

— Ah, az más! — felelte az orvos — az egészen más. Akkor kár volt engem hívatni. De visszafelé benévez egy pszichiatert barátomhoz, akit gyorsan ideküldök. Magamat ajánlom, kedvesem.

És máris sarkon fordult és ment.

Caloin Coolidge az Egyesült Államok egykori elnöke hallgatag természet volt. Szótlanúságáról valószínűleg legendák keringtek. Egy társaságbeli hölgy, aki Coolidge szűkebb köréhez tartozott, fogadott, hogy az elnököt rábírná arra, hogy beszéljen.

Egy vacsorán a közelébe jutott.

— Elnök ur — szólt a hölgy — fogadtam, hogy Ön ebéd közben több, mint öt szót fog mondani. Megnyertem, vagy elvesztettem a fogadást?

Az elnök a hölgy szeméi közé nézett és néhány pillanat múlva megszólalt:

— Elvesztette.

Egy anya a zeneszerző Lewinskynek sokat beszélt fia zenei képességeiről.

— Nincs az a melódia, amit egyszerűen hall, hogy meg ne tartsa az emlékében. Nem ritka és értékes tehetség ez?

— Ritkának nem ritka — volt a válasz. De föltétlenül értékes, mert e tehetség segítségével sikeres komponistává válhat.

Briand és Stresemann egy konferencia után autókirándulást rendezett. Az ut egyik részén egyszerre nagy birkanyáj vette körül a gépkocsit, amelynek meg kellett állania.

Briand odaszólt a német politikushoz, miután elgondolkozva végignézett az állatokon.

— Micsoda pompás kamarai többség!

Kellogot, a háborút elítélő paktumok megteremtőjét egy választási kampány idején politikai ellenfelei kiméletlenül támadták. Kellog barátai ajánlották, hogy hasonló körben válaszoljon.

Kellog ehelyett egyik beszédében az alábbi anekdotával felelt:

„Valamikor egy kisvárosban veszettkutya jelent meg, mire fölszóltották a lakoságot, hogy ne járjon az uccán. Egy napon mégis megjelent egy öreg asszony a város piacán, ahol a kóbor kutya meg is harapta. Az emberek kifutottak kapával, doronggal és leütötték a kutyát. Mások az öreg asszony körül segédkeztek és orvost akartak hívni hozzá. Az asszony tiltakozott. Hiába mondták neki, hogy a kutya veszett volt és ő is megkaphatja ugyanazt a betegséget. Az asszony ceruzát és papírt kért.

— Meg akarja írni a végrendeletét? — kérdezték.

— Nem válaszolt. Csak föl szeretném írni azoknak a neveit, akiket meg fogok harapni.

Az anekdota használt. Kellog lett győztes a választáson.

Általános fellendülés észlelhető a palesztinai gazdasági életben

Emelkedik a tőke- és áruimport és fokozódik az építőtempó úgy a városokban, mint a koloniákon

Jeruzsálem, március 1. A különböző országokból való tőke kivétel nehézségei ellenére is fokozódó tőkebeözönlés tapasztalható Palesztinában. Az utóbbi időben havonta átlag 500.000 font zsidó tőke vándorol Palesztinába. A lengyel kormány és a Jewish Agency között létrejött clearing szerződés minden valószínűség szerint hozzá fog járulni a palesztinai zsidó tőkebeözönlés további fokozásához.

Az utóbbi hónapokban nagy kereslet tapasztalható Palesztinában értékpapírok és a palesztinai jelzálogbank részvényei iránt. Több pénzintézet alapították felennel ték, így például a Délafrikai Bank és a Délafrika investíciós társaságát. Ezenkívül felfokozott tevékenység észlelhető az összes palesztinai zsidó bankokban.

Emelkedik az áruimport

A gazdasági fellendülés jelei a Palesztinai import növekedésében is láthatók. 1936 júniusában 995.229 font volt az importált áruk értéke, júliusban 868.616, szeptemberben 1.004.000, novemberben 1.450.000 font. December és januárról még nem készült statisztika, de általános becslés szerint ebben a két hónapban is legalább olyan erős volt az import, mint novemberben.

Az import növekedése az összes import árukra, élelmiszerekre és nyersanyagokra egyaránt vonatkozik. A zavargások hónapjai alatt részben kiürültek az áruktárak és ezért nagy rendelések történtek az utóbbi hónapokban. Ezenkívül úgy a zsidó, mint az arab lakosság vásárlóereje is növekedett a zavargások után. Megállapítható, hogy az ipari és mezőgazdasági gépek, valamint a gépkocsik importja is jelentősen emelkedett az utóbbi hónapokban.

A kormány bevételei is növekednek

A fellendülés a kormány gazdaságában is észlelhető. A kormány bevételei újból emelkednek. 1936 augusztusában 284.037 font volt a kormány összbevétele, szeptemberben már 313.413 font, októberben 403 ezer 57, novemberben 407.057, decemberben 453.000 font. Ez az emelkedés főleg a növekedő importnak, illetőleg az ezzel fokozódó vámbevételeknek köszönhető. Az 1936—37-es költségvetési évben december

végéig 104.848 font költségvetési fölöslege volt a kormánynak és a kormány össz-tartaléka az állami kincstárban 6.372.659 fontot tett ki 1936 decemberében.

Komoly előkészületek történnek különböző területeken számos gazdasági vállalkozás realizálására. Ide sorolhatók a telepítési munkálatok, a telvisi kikötő kiépítése, munkáslakások építése az ország különböző részein, számos új gyár létesítése Telavivban, a haifai vízvezeték bevezetése, különböző közmunkálatok, stb. Az új vállalkozásokba investált tőke összege 3 millió fontra rug.

A munkanélküliek

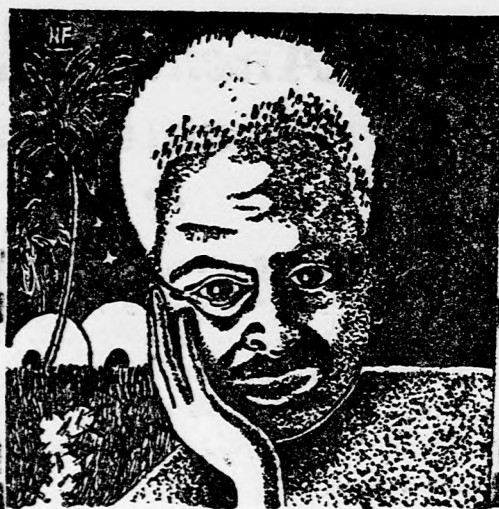
A Hisztradruth munkaközpontjának kimutatása szerint 2450 munkanélküli van a palesztinai városokban. Telavivban 1350, Haifában 700, Jeruzsálemben 400 a munkanélküliek száma. Ezenkívül bizonyos számú munkásnak csak a hét néhány napjára jut munka. Ezeknek a száma azonban állandóan csökken, miután az összes gyárakban fokozódik a munkatempó. A koloniákon egyáltalán nincs munkanélküliek, ellenkezőleg munkáshiány uralkodik és a Hisztradruth kénytelen 1000 városi munkást az ültetvényekre küldeni a szükséges munkálatok elvégzésére.

A zsidó munkanélküliek száma tehát a palesztinai zsidó munkásságnak mindössze két és fél százalékát teszi ki.

Haifai építkezések

Haifában 2800 munkás dolgozik építkezéseknél, ami megfelel az elmúlt év ugyan-ezen időszakában dolgozó építőmunkások számának. Szakértők szerint a haifai építőtempó a közeljövőben is erős lesz. Különösen a felszarított tengerparton fognak sokat építeni a közeli hónapokban. A Hadar Hakarmelen is új házak épülnek. A Haifa Bay-ben is megindulnak a kolonizációs munkálatok, vízvezeték, utak és házakat építenek. E munkálatok költsége 200.000 font. Ezeknél az építkezéseknél 1000 munkás fog dolgozni.

Az építkezéseket a Palestine Economic Corporation (Brandeis-csoport) a Palestine Electric Corporation, KKL, a jelzálogbank és más pénzintézetek hitelekkel segítik elő.

(38)

LOBAGOLA

EGY NÉGER ZSIDÓ ÖNÉLETRAJZA

XXXIV. FEJEZET

EGY VADEMBER A VILÁGHABORUBAN

A világháború. Besoroznak. A titkos szolgálat. Lefokoznak. Egy angol önkéntes. Halálhírére költik. Tizedes, szakaszvezető, őrmester. A királyi lövészetében. Palesztinában. Ujra szülőföldem. És megint Európában. Amerikában.

Amerika belépett a világháborúba és besorozta szolgálataira alkalmas polgárait. Engem is rendszeresen lajstromba vettek, de fölmentettek a szolgálat alól, mert külföldi voltam.

Egy fiatal borbély, ki velem együtt dolgozott a borbélyüzletben, nagyon felbosszantott engem azzal, hogy azt mondta, hogy mi „idegenek” eljövünk Amerikába, ott megkeressük a kenyerünket pedig voltaképpen mind „bujkálók” vagyunk. Nem szerettem, ha rólam így beszéltek. Otthagytam hát a borbélyüzletet és önként jelentkeztem a szövetségesek ügyéért (for the Allied cause), bármi is lett légyen az. Akkor még fogalmam sem volt róla. Másokkal is találkoztam, akik nem tudták, hogy mi ez az ügy. De az én dolgom nem a kérdészködés volt, hanem a szolgálat; így hát besoroztattam magam.

Camp Uptonba küldtek kiképzésre és az északi újságok közül nem egy megdicsért, mert önként jelentkeztem. Kapitányom és a legénység szeretett. A tisztek arra utasítottak, hogy tartsak beszédeket a legénységnek. És csakugyan majdnem minden táborban beszédeket mondtam. Elrendelték, hogy csatlakozzam a tengeren átkelő sereghöz és felcsatoltam mint amerikai polgárt. Bizonyítványt is kaptam, az úgynevezett amerikai „első papírost.”

Akkor egy nap behívtak a kémelhárító osztályba és értéseimre adták hogy tudomásukra jutott, hogy rovtomultu vagyok, tehát semmiképpen se vagyok arra alkalmas, hogy az Egyesült Államok hadseregében szolgáljak, miután nagyon rossz ember vagyok. Majdnem meghasadt a szívem. Kapitányom is igen csalódottnak látszott. Senki sem értette meg, mikor azt mondtam, hogy ott kell hagynom a hadsereget, mert az orvost azt állapította meg, hogy a szolgálata alkalmatlan vagyok. A dolgot nem beszélhettem meg a legénységgel. A polgárságról szóló irataimat a kaptányra bízta. Kórházba tettem és egyheti megfigyelés alatt tartottak. A vége az lett, hogy nem becstelenségben bocsátottak el, hanem obsitot kaptam.

A napilapokat, amelyek annak idején dicsérettel halmoztak el, amiért önként léptem a hadseregbe, most arra kényszerítették, hogy megírják, hogy elbocsátottak. Ez a legulyosabb szerencsétlenség egyike volt, amely valaha is ért, de mert oly alázatosan hiszek Istenben hiszek az igazság és jóvátétel törvényében is.

Sokat busultam. Nem akartam visszamenni a borbélyüzletbe és különben se volt semmi dolgom Newyork városában. Mindez közvetlenül a nagy zsidó ünnepek előtt történt. Volt néhány zsidó barátom, akiket a zsinagógában, ahova imádkozni jártam, ismertem meg. Ha nem is biztos tökéletesen zsidó eredetem, mégis csigögök a zsidó valláson skót-kálvinista neveltetésem ellenére is.

Ez időtájt Newyorkban angol sorozás is volt, hogy az ott élő angol alattvalókat sorozzák a brit lobogó alá. A sorozás egyik célja az volt, hogy a zsidókat, akiket valamilyen okból nem vettek be az USA hadseregébe, sorozzák a Palesztinában harcoló angol hadseregbe. Itt esélyem volt nekem is és megkockáztattam. Érintkezésbe léptem a cionista szervezettel és mint verbuváló szerepelttem, hogy zsidó önként jelentkezőket toborozzák. Bemutattak a palesztinai keret főnökének, egy őrnagynak, akinek megtesteztem és így besoroztak az angol hadseregbe.

Miután Newyork Cityben mindenféle szónokoltam, úgy az iskolákban, mint az imaházakban és az uccasarkon, aláírtam minden szükséges okmányt és a sorozó-orvosok elé állottam, hogy aztán küldjenek Kanadába ahol majd behajóznak Angliába és a Közkelet-hadseregébe küldenek. Az egyik orvos minden tőle telhető elkövetett, hogy

valami betegséget mutasson ki rajtam, de másik négy orvos ellene szavazott. (Az egyik orvos miután tüzetesen megvizsgált ezt mondta:

— Ennek a fickónak olyan teste van, hogy megjárhatja vele a poklot oda és vissza. Minden szabály szerint történt és végül a Grand Central Terminalban vonatra ültem és zsebkezdőlengetés, integetés, könnyek, ígéret és csókok között utnak indultunk a kanadai Windsorba.

Ugyanezen a vonaton velem együtt utazott több nyugatindiai néger, akit ugyancsak besoroztak az angol hadseregbe, azzal a rendeltetéssel hogy a British West Indies Regimenthez csatlakozzék. Ezek közül az egyik néger utközben spanyolnáthát kapott, le kellett szállítani a vonatról és meghalt, mielőtt Kanadába értünk volna. Nem állapították meg személyazonosságát és valaki azt mondta:

— Ez biztosan Lobagola. Amikor Kanadába érkeztem, a newyorki napilapok kivágásait láttam ott, amelyeken ez állott: „Lobagola halott. Utan Kanadába halt meg.”

„Lobagola halott!” Ez borzasztó, de egyúttal nagyon mulatságos is volt. Nem irtam senkinek egy betűt sem, hogy az ellenkezőjét bizonyítsam. Hagytam magamat halottnak lenni.

Mint mindig, szerencsére most is akadtak jó barátaim, különösen a tisztek között. Mindeközül az történt velem, hogy közlegényi sorból tizedessé neveztek ki. Azután parancsnokom szálláscsináló őrmesterré nevezett ki, hogy ez legyen a rangom, mikor átkelünk az Óceánon. Minden csapattest élelmezését nekem kellett ellátnom. Természetesen sok irigység akadt és igen óvatossá kellett lennem, nehogy ellenem támadjanak. Bárha mind zsidó volt, nem gondoltak arra, hogy én is az ő ügyüket védtem, ha minyáért ők nem is tekintenek engem fajtájuk-beiinek.

Halifaxból indultunk utnak az egyik angol kikötőbe. Melyikbe, nem tudtuk, ahogy nem tudtuk a hajónak a nevét sem, amelyen utazunk. Bristol közelében, Avonmouthban vetettünk horgonyt. Jól ismertem ezt a helyet.

A Cornwallban levő Saltash-táborba küldtek bennünket, miután kikötöttünk és engem a királyi lövészetébe osztottak be. Kilenc heti nehéz kiképzés után Liverpoolban hajóztak be bennünket, hogy az egyiptomi Port Saidba induljunk. Ott elkülönítettek egymástól és három zászlóaljba osztottak és Palesztinába vezényelték tényleges szolgálataira. Engem a 38-ik királyi lövészetbe osztották be, amely előbb egy Rafah nevű helységben, később pedig a palesztinai Bir Salemben állomásozott.

Őrmesteri rangomról itt le kellett tennem és egyszerű közlegénnyé változtam. Tudtam, hogy ennek meg kell történnie, mert minden rang, melyet az áthajózás alatt viseltünk, semmis lett, mikor a zászlóaljhoz értünk és csak az a rang számított, amelyet a zászlóaljparancsnok adott. Nagyon nyomorultnak éreztem magam elvesztvén rangomat holott mindenki tudta, hogy rangunk csak ideiglenes. A többiek gúnyoltak engem. Az egyedi fekete én voltam közöttük. Nem akarták a zsidóságomat elismerni, mert ellenszenvvel viseltettek színmé iránt. Mindez nagyon letört.

Az én fölöttes tisztem mégis megkedvelt engem és a zászlóalj könyvtárában adott valami beosztást nekem, ahol ennek feltüntetéséről tizedesi kraszalagot hordhattam. Nemsokkal ezután a pokoli mag, amelyet elvetettek ellenem, gyökeret fogott és egyszerre hírhedt lettem és naplopó, csibész lett a nevem. A tisztek kivételével egyetlen jó emberem se akadt a három zászlóaljban.

Parancsnokom rendeletére előadásokat tartottam a legénységnek. Parancsnokomnak az volt a célja hogy bejárnjon a főhadiszállásnak és bizzon meg azzal, hogy járjam be a keleten állomásozó angol csapattesteket és mundelegyiknek tartsak előadást. Ezredesem el volt ragadtatva előadásaimtól. Sikeredett is neki anyyi, hogy minden skót brigáddhoz elküldtek.

De saját zászlóalj legénysége, legszűkebb bajtársaim, szinte dühöngött sikereimben. Pokoli tervet eszeltek ki ellenem, fájdalom, csak akkor neszeltem meg, mikor már késő volt. Ezredesem ragaszkodott hozzám. Az volt a célja hogy engem a zászlóalj-tól Angliába küldjenek, de amikor a kerethez érkezem, hogy a főhadiszállástól érkező szükséges okmányokat átvegyem, az egyiptomi Kantarába vezényelték ki.

Ott a keret ezredesének jóvoltából megint elnyertem az őrmesteri rangot és az volt a tisztem hogy én lajstromozzák be minden zsidó katonát, aki a törzsnél jelentkezik. Mindent elkövettem, hogy ne bocsássanak el a hadsereg kötelékéből, mert tiszta minősítési táblám volt, — és célokat el is értem.

Az ezredes parancsnoksága alatt néhány hónapig szolgáltam a törzsnél. Minden Egyiptomból érkező csapattestnek és mindenki-nek, aki a kórházat elhagyta, jelentkeznie kellett a törzsnél Kantarában, mielőtt saját zászlóaljánál jelentkezett volna. Nekem kellett bejegyeznem minden zsidó csapattestet. Akik a kórházból érkeztek, azoknak egy hétig kellett az én táboromban tartózkodniuk, mielőtt egységükhöz bevonulnak, kíséretet adjak mellőlük és mindennel ellátom őket. A fiuk közül sokan jobb szerettek Kantarában maradni és így kibujni saját zászlóaljuk nehéz sorsszolgálatát alól. Ezért nagyon kedvemben jártak amikor hozzám érkeztek és nem egy akadt közöttük, ki borralalót és megvesztegetést ajánlott fel, ha tovább tartom ott. Tehát mégis van az ellenszolgálatnak törvénye!

A keretkórházat mindennap meglátogattam és betegeknek újságokat és folyóiratokat adtam hogy azzal szórakozzanak. Ezredesem nagyon meg volt elégedve velem és nyilvánosan megdicsért. Olyasmit is tett értem, ami nem szokásos az angol hadseregben: személyes ajánlólevelet állított ki számomra, amely bizonyította, hogy én milyen jól viselkedtem parancsnoksága alatt és ezt a levelet a keret bélyegzőjével lebélyegezte. Három zsidó zászlóalj volt itt, a 38-ik, 39-ik és 40-ik. Kettőnek az ezredese hitetlen volt, a harmadiké egy ausztráliai zsidó. Az én törzszászlóaljam a 38-ik, azóta már régen feloszlott és csapatainak nagy része visszavért Angliába vagy Amerikába. Mikor az én leszerelési irataim megérkeztek, ezredesem helyettese kezelt fogott velem. Leszerelés előtt jelentkezniem kellett volna saját zászlóaljammal, de, mint mondtam, az már régen feloszlott. Engem tehát ahhoz a zászlóaljhoz küldtek, amelynek az ezredese zsidó volt.

En Palesztinában szerettem volna maradni, de a zsidó ezredese ellenezte ezt, azt mondta rólam, hogy rossz jellemű ember vagyok. Miután minősítésem éppen az ellenkezőjét bizonyította, a főhadiszállásnál tiltakoztam ez ellen. Az ügy elintézését a kantarai leszerelési táborban vártam meg, ami elég hosszú ideig tartott. Ezalatt azzal bztak meg, hogy én fogadjak és lássak el minden csapatot, amely Angliába való útján átvonul Kantarán. Így tehát mégis nagy kutyta maradtam, bárha mindent elkövettem ellenem a zsidó ezredes és több más zsidó is, aki bántani szeretett volna. De végül, ha ideiglenesen is, mégis a zsidó ezredes győzött! (Megértem azt, hogy sokkal később találkoztam vele Palesztinában, ahol oly keservesen küzdött ellenem és megakartta akadályozni, hogy ott maradjak.) Angliába kellett utaznom, hogy leszereljek.

Mindenkinek

legdrágább kincse az

Egészség

hogy biztosan megőrizhesse. Olvassa rendszeresen az Egészség című közegészségügyi folyóiratot. Megjelenik egyszer havonta, előfizetési díj egész évre 110 lej. Megrendelhető a kiadóhivatalnál Cluj, Calea Regele Ferdinand 56. Telefon 972. Kérjen mutatványszámot.

Könyvek

Folyóiratok

Diszertációk

a legmodernebb kivitelben készültnek a

FRATERNITAS

Könyv- és Lapkiadó Részvénytársaság nyomdájában Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Telefon: 8-61.

HAR ZION HAR CARMEL

Egyedüli hajójárat, mely palesztinai lobogóalatt közlekedik Románia és Palesztina között. Rendszeres utas- és áruszállítás.

A legközelebbi hajóindulások Constantából Haifába:

Har Carmel	február 25	Har Cion	március 18
Har Cion	március 4	Har Carmel	március 25
Har Carmel	március 11	Har Cion	május 1

Jegyek kaphatók az

Uj Kelet utazási osztályánál

a

„Kedem” utazási iroda

transzilvániai és banati vezérképviselőnél.

Teherszállítási ügyekben a

Lazar Bercovici Constanța

vezérigénység szolgál fevilágosítással. Casuta Postala 65. Tel. 174. Táviratcim: Bercola

K E
R
C
Négy
iappal a
hozánk
tásával.
trójához
versék
magykép
lyeket e
ben két
Gotta, b
Hubert
Igy k
Antar
néha p
Majd p
is jelen
Ez v
Adier
két kis
megjele
vállu, b
ber. A
tozaltt
vült ke
koriban
chalu
Chj
Eszket
van a
Olyan
fel sem
Jöttek,
Palesz
tak ké
néha
volt.
Egy
szólt n
— L
A fi
akarta
Aztán
fordítva
Szöke
nem tu
— N
van be
vult tel
akart,
Ekkor
Hubert
Itt v
közölni
kor mé
ez nem
ilyenfél
bert. A
mányát
bert il
dült m
Aztá
Egysze
bert az
nek eg
szilvám
szélt, a
héberül
tudta
tehetsé
két kis
tott
Bialiké
sott M
sott m
től Va
ditott,
Tizenny
eot viv
a zsidó
Itt
Egész
széles
nékül
Mter

HIREK

Radio Columbia Ingelen
1937. 179.
Constructio-
nál Pinta Után 31. Telefon: 93.

Cvi a nagy uton

Négy évvel ezelőtt történt. Kis, kerek kalappal a fején, fiatal bocher kopogtatott be hozzánk. E sorok íróját tüntette ki látogatásával. Valaki érthetetlenül éppen e sorok irójához küldte, azt állítván, hogy ért a versekhez. E sorok írója a „hozzaértó” illő magyarképűségével olvasta el a verseket, amelyek egy 17 éves jesivabocher írt. Aki közben késtisztaságu magyarsággal elmondta, hogy a bistrival jesivából jön és Adler Hubertnek hívják.

Antán Adler Hubert Oradeára került és néha verseket küldött e sorok irójához. Majd pedig az oradeai lapokban itt-ott megjelentek a versei.

Adler Hubert kalapja alatt akkor még két kis pajesz ékeskedett. Egyszer azonban megjelent a szerkesztőségben egy szélesvállú, hátraférsült, élénkzsöke haju fiatalember. A ruházata élvezetesen tarka volt. A toalettből a jesivabocher és a chaluc sikerült keverékére lehetett következtetni. Akkoriban nagy, lelkes és tömegeket átfogó chalucmozgalom indult Transzilvániában. Cvi volt a chalucmozgalom központja. Ezekkel a chalucvezérekkel járt be gyakran a szöke fiatalember a szerkesztőségbe.

Olyan sok chalucunk volt akkoriban, hogy fel sem tűnt a szöke fiu. Egy, a sok közül. Jöttek héberül beszélgettek, hachsaráról és Palesztináról. Izgalmas kulturfilozófiai viták keletkeztek. A szöke fiatalember csak néha mukkant meg. Egyébként csöndes fiu volt.

Egyszer csengett a telefon. Valaki oda-szólt neki:
— Legyen szives menjen a telefonhoz
A fiatalember a telefonhoz lépett és le akarta venni a fáról az egész készüléket. Aztán meg nagy derűtség közepette megfordítva tette a kagylót a füléhez.
Szöke fiatalember, aki a XX-ik században nem tud telefonálni.
— Na és? — kérdezte sértődötten, — mi van benne? A szekelyhidi jesivában nem volt telefon. Ha a rebbe valakivel beszélni akart, elment hozzá gyalog...
Ekkor ismertem fel. Ez volt az én Adler Hubertem.

Itt volt egy hete, de eszébe sem jutott, közölni valakivel, hogy ő már járt itt, amikor még pájeszt viselt. Azt mondotta, hogy ez nem fontos. Minek is az? A jesivában ilyenféle forraságokra nem oktatják az embert. A telefonálás és bemutatkozás tudományát nem tanítják a jesivában. Adler Hubert ilyen vadóc volt. Még máig sem szelidült meg egészen.

Aztán tanulni kezdett a fiatalember. Egyszerre tanult három nyelvet. Adler Hubert azon szerencsések közé tartozik, akiknek egyáltalában nincs anyanyelvük. Transzilvániai zsidó. Az anyjával magyarul beszélt, az apjával jiddisül, a jesivában pedig héberül tanult. Tehát egyik nyelvet sem tudta tökéletesen. De Adler Hubertben a tehetség szikrája égett már akkor, mikor a két kis tinnessel a halántékánál bekopogtatott hozzánk. Olvasott Arany. Jánostól Bialhikig mindent, ami kezébe került. Olvasott Mendele Mocher Szforimot és elolvasott minden héber kiadványt, ami Tel-Aviv-tól Varsóig megjelent. És verseket írt, fordított, regényt kezdett, előadásokat tartott. Tizennyolc éves zsidó volt. És hallatlan harcot vívott önmagában, mitévő legyen ezzel a zsidó életével...

Itt ülhetett volna a szerkesztőségben. Igaz, hogy ő volt a legrosszabb riporter széles e nyelvtérületen. De Adler Hubert nélkülözhetetlenségét tudta itt tenni magát. Adler Hubert a zsidó szó és zsidó élet sze-

relmese, az Uj Keleten keresztül kincseket közvetített a transzilvániai zsidóknak. Itt ülhetett volna a szerkesztőségben. Kelleme-sebb dolog, mint teszem fel, ganajt hordani a mezőre.

Adler Hubert azonban elment chalucnak. Senki ilyen tanácsot nem adott neki, hogy kulturmunkás helyett csapjon fel napszámos földmunkásnak. De Adler Hubert chaluc lett. Elment a Barisszia. kiképző tele-pére, földmunkásnak.

Mikor ősszel visszajött, félkézzel emelgette az irasztalokat. Rá sem lehetett ismerni. A jesivabocherből munkás lett. Költő és munkás. Izzó tehetségét kemény munkába kényszerítette. A karja háromszorosára vas-tagodott. Csupa kedély és melegség áradt belőle. Boldog gyermek volt Adler Hubert. Akkor már héber nevét használta. Ugy hívták, hogy Cvi. Szarvas. Adler Hubert egészséges volt, fiatal és erős. Mint egy szarvas.

Két évig a nyári idényben, földmunkás volt. És közben lefordított egy héber antológiát, cikkeket és verseket írt, felolvasott, héberül tanított. Vitákban vett részt és rendszerint győzött a vitákban. Ritka, nemes példánya az új zsidó nemzedéknek. Audo-didakta. Eenne az oradeai magyar-zsidó jassz, soha nem vetkőzte le annak argóját. Uj szavakat gyártott, amelyeket már senki ki nem tudna irtani az ifjusági mozgalmak szótárából.

Egy este elmondotta, hogy milyen rosszul éri magát. Sehoh nem lát zsidókat. Azt mondta, hogy itt senki sem zsidó, hanem mindenki vagy szeretne zsidó lenni, vagy pedig nem szeretne zsidó lenni. Ő zsidók között akar élni. Nála Palesztina kulturszükséglet. Neki nincs más élete csak Erec Jiszraél. Jóisten, munkásnak lenni Erec Jiszraélben! Kibbuchan élni! És csak héber könyveket, újságokat olvasni! Mit neki Uj Kelet!

Es ithagyott bennünket. Drága jó Cvi kollégánk, ithagyott bennünket, azzal a komoly ajánlattal együtt, amelyet nemrégiben tett neki vállalatunk. Nem fogadta el. Elment chalucnak. Vasárnap este bucsuztatuk az állomáson és sirtunk. Elment a nagy utra. Erec Jiszraélbe, chalucnak. Kulturszükségletből, életszükségletből. Huszonegy éves korában. Drága Cvi kománk, négy éves társunk szerkesztőségi munkában,

cionista életben, kulturtevékenységben, könyvkiadásban és véget nem érő ideológiai vitában, elment, új életet kezdeni, Erec Jiszraélbe...

Nagyon kívánjuk neked kedves Cvi, hogy boldog légy.
Ugy elmentél, hogy belőlünk is elvittél egy darabot. (—lay)

— **Időprognózis.** Továbbra is nedves, ködös idő, borús és esőre hajló irányzat, enyhe szél délkelet felől, változatlan hőmérséklet. Ma délelben Bucurestiben +7 fokot mértek.

— **Kiutasították Szovjet-Orosországból** a kémkedéssel vádolt németeket. Moszkvából jelentik: A Leningradban november folyamán letartóztatott 9 német alattvalót, akiket kémkedéssel vádoltak, kiutasították.

— **Március 10-én utazik Rómába Schusch-nigg kancellár.** Bécsből jelentik: A DNB jelenti, hogy Schuschnigg kancellár tervezett római útjára március 10-én kerül sor. Ha azonban Mussolini elutazik Libiába, a látogatást ismét elhalasztják.

— **Ha az arcszine fakó, szürkésárga és tekintete bágyadt, ha hangulata nyomott és nehéz álmok gyötrik, ha a bél tulságos rothadási folyamatai, gyomorfájás és epepangás kinozzák, olyankor tanácsos néhány napon át reggel felkeléskor egy-egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet innia. Az orvosok ajánlják.**

— **Március 15-én megy Varsóba Angheles-cu miniszter.** Varsóból jelentik: Az itteni lapok dr Anghelescu román közoktatásügyi miniszter látogatását március 15-re jelzik.

— **Késelés a Dragalina uton.** Vasárnap délután a Dragalina uca 23 alatti házban Bor-bás Albert husz éves parasztleány össze-veszett Kischer János ugyanabban a házban levő 23 éves szolgával. Mindketten bicskát kaptak elő a veszekedés hevében és megszurkálták egymást. Borbás négy szurást kapott a karján, egyet a homlokán és egyet a fején. Kischer szintén több sebből vérzett. Kihívták a mentőket, akik mindkét fiut be-szállították a mentőállomásra, ahol bekötöz-ték a sebeiket. Mikor a mentők magukhoz térítették őket, újra egymásnak akartak menni és az orvosok csak nehezen tudták szétválasztani őket. A rendőrség mindkettő-jük ellen az eljárást megindította.

— **Dr Marton Ernő előadása a cluji Wizo-ban.** A cluji Wizo ma, március 2-án délután 5 órakor tartja negyedik kulturdelutánját a Salom Klubban (Str. N. Filipescu 6), amely-nek az egyszer már behirdetett, de technikai okok miatt elmaradt dr Marton Ernő elő-adása lesz a pogramja. Dr Marton Ernő a faji kérdéstről tart előadást. A kulturdelután iránt általános érdeklődés nyilvánul meg, melyre a vezetőség mindenkit szivesen lát.

— **Szállodahajó lesz a Principesa Elena hajóból.** Bucurestiből jelentik: A Principesa Elena hajót, amely 40 éve van szolgálatban, kivonják a forgalomból és szállodahajóvá építik át. A Principesa Elena Válcovban fogja a Duna-delta látogatóinak kényelmét szolgálni.

— **Szálhámos tartóztatott le a cluji rend-őrség.** A cluji rendőrség bünygyi osztálya ma délelőtt őrizetbe vette dr Reményik Rudolf akvizitort, aki egy ugynevezett Albumul Decoratorilor (Kitüntetettek albuma) című könyvet akart kiadni és különböző szemé-lyektől 50—100—150 lejeket vett fel klisé-költségek címén. Igy mintegy ötven személyt megkárosított, holott az album nem jelen-tek meg, miután Reményiknek nincs meg a hozzá szükséges miniszteri engedélye. A rendőrség felszólítja mindazokat, akik pénzt adtak az albumra, hogy ezt a rendőrségen bejelentsek.

— **A bőr megbetegedéseinél** különösen ekzemánknál és furunkulózisnál, a mindig kel-lemes hatású természetes „Ferenc József” keserűviz — reggelenként felkeléskor egy pohárral bevéve — a gyomorbélcsatornát alaposan kitisztítja és méregteleníti s az emésztést és az anyagcserét hathatósan elő-mozdítja. Az orvosok ajánlják.

— **Rómában cáfolják a Graziani állapotá-nak súlyosbodását** elterjedt híreket. Párizs-ból jelentik: A Figaro római távirata szerint a Dzsibutiban elterjedt hírek, amelyek sze-rint Graziani marsall állapota rosszabbra fordult, nem nyerték megerősítést. Ellenke-zőleg Rómában hangsúlyozzák, hogy az al-ki rály állapota kielégítő.

— **Eljegyzés.** Grünwald Eva Cluj és Bieber Lajos Petrosani jegyesek. (Minden külföa értesítés helyett.)

— **Szerdán tárgyalja a semmitőszék Boila fellebbezését a Skoda-ügyben.** Bucurestiből jelentik: Boila Romulus professzor fellebbe-zését a Skoda-üggyel kapcsolatban ellene kiadott vádirat ellen szerdán tárgyalja a semmitőszék.

— **Eljegyzés.** Abraham Blanka Huedin és Leopold Ede Nadlac jegyesek.

— **Nápolyba érkezett az addisabebai obe-liszk.** Nápolyból jelentik: A Francesco Crisni hajó fedélzetén Axumból ideérkezett a haj-dani abesszin főváros obeliszkje, amit a ró-mai diadaluton fognak felállítani. Ugyancsak ott helyezik el Juda orozslánját is, ami Addis-Abeben főtérét díszítette. Az obeliszk 15 méter magas. Május 9-én, Abesszinia el-foglalásának és a Birodalom megalapításának évfordulóján, Rómában a Mussolini-fóruma mellett Birodalom teret neveznek el.

A 13 SORSJÁTÉK

MÁRCIUSI AJÁNDÉK...

„KÖSZÖNÖM, A 13. SZÁM KEDVENC SZÁMOM”

NE FELEJTSE EL,

hogy a 13. sorsjáték sorsjegyeit már árulják.

Ha zsebében van EGY SORSJEGY, bizonyos lehet afeől, hogy álmai meg fognak valósulni. Az a 200 lei havonta, amelyet a sorsjegyért ad, a megálmódott házcscska gazdájává teheti és örökre megszabadítja a házber réméről.

AZ I. OSZTÁLY HUZÁSA MÁRCIUS 15-én. A 13. SORSJÁTÉK

AZ ÁLLÁMI SORSJÁTÉK

Nagy reklámhét a „Tempo” cégnél!

Újból bevezetve a női és gyermekcikkék. Nyolc napig nagy árkedvezmény.

Regele Ferdinand 14.

... Nagy sikerrel zajlott le a cluji zsidó-ság purimi estélye. Szombaton este rendezte a Zsidó Nemzeti Szövetség cluji helyicsop-tja hagyományos purimi estélyét. Az estély kitünően sikerült. A cluji zsidóság olyan nagy számban volt jelen, hogy a későbbben jövök már be sem férték a zsufolásig telt termekbe. Kitiünó hangulat, pezsgő, jó-kevd és a fiatalok nagyszámu jelenléte jel-lemezte ezuttal is a cluji zsidóság hivatalos purimi rendezvényét, amely méltón csatla-kozik az eddigi purimi rendezvények át-ütő sikerü szériájához. Az estélyen a késő hajnali órákig volt együtt a fiatalság és tet-te emlékezetessé az ezévi purim-bálat, amelynek sikere érdekében Kertész Már-tonnéval az élen Róth Miksané és László Márta, valamint népes rendező gárda vé-geztek de-ekas munkát. Az est keretében szépségverseny is volt, amelynek első díját Salamon Elly nyerte. A második helyen holt-versenyben Grünfeld Mancsi és Schönhaus Elli, a harmadik helyen ugyancsak holt-versen-ben Friedmann Edit és Lób Ibi győ-ztek.

UJ KELET Legújabb hírek

A parlament megszavazta a negyvenmillió városi kölcsönről szóló egyszakaszos törvényt

Cluj, március 1. A város vezetősége, mint arról beszámoltunk, negyvenmillió lej kölcsönt akar felvenni, amelyből különféle városrendészeti újítást akar eszközölni. Így tervbe vették a Regele Ferdinand uton levő Somes hid átépítését is, amely ma már nem felel meg az ucca megnövekedett forgalmának. Alig került nyilvánosságra a városi kölcsön terve, máris több helyről, nemcsak belföldről, hanem külföldről is érkezett ajánlat különböző tökéletesítésekkel. A város vezetősége azonban a törvény értelmében csak akkor dönt het a kölcsön-ügyben, ha megfelelő törvényes alap áll rendelkezésére.

Most ez elintéződött. A parlament egyszakaszos törvényt szavazott meg, amely felhatalmazást ad a város vezetőségének a negyvenmillió kölcsönügylet lebonyolítására.

A város vezetősége az egyszakaszos törvény birtokában már a napokban megkezdheti a kölcsön felvételére vonatkozó tárgyalásokat. Ha ez rövidesen sikerül, úgy még a tavasz folyamán megkezdik az építkezéseket. A terv szerint a Regele Ferdinand uti vashid a vágóhid melletti fahid helyébe kerül.

Március 19-én tárgyalják Timisoaran a Thomas Mann ellen indított „plágium-per”

Timisoara, március 1. A timisoarai törvényszék most tüzte ki a tárgyalás terminusát abban a fantasztikus plágium-perben, amelyet Pacurariu Liviu lipovai köztudós tanár indított Thomas Mann ellen. Mint ismeretes, Pacurariu azt állítja, hogy Thomas Mann ismert tetralogiáját az ő hexameterekben írt Jakob álma című drámájából vette. Az inkább humorosnak, mint komolyan minősíthető vád néhány durva hangú támadásra is alkalmat adott a jobboldali sajtó részéről Thomas Mann ellen, amiről a világhírű író az Uj Keletben is ismertetett levélben válaszolt. A per tárgyalását a timisoarai törvényszék március 19-re tüzte ki.

Jelentékenyen gyarapodott a bankok és a postatakarék-pénztár betéje

Bucuresti, március 1. A Viitorul a bank- és hitelélet felújulásáról számol be. A lap szerint a magánintézeteknél és a postatakarékpénztárnál jelentékenyen megnövekedtek a betétek, melyeknek összege ma már meghaladja a 11 milliárd lejt.

A pénzügyminisztérium és egy bankcsoport között megállapodás jött létre zálogkölcsönintézetek felállítására. Ennek megfelelően minden megyeszékhelyen zálogkölcsönintézeteket állítanak fel. Az intézetek felállítása már hat hónap leforgása alatt megtörtént.

A H-csoport „nacionalizálja” a liberális párt programját

Bucuresti, március 1. Az Ordinea című lap jelentése szerint a liberális párt ugynevezett H-csoportja memorandumot készít, amelyet Dinu Bratianu és Tatarescu elé terjesztenek. A memorandum a liberális párt programjának olyértelmű módosítását kéri, amely kihangsúlyozza a párt nacionalista jellegét a kormányzás további ténykedéseiben és a jelenlegi demokratikus struktúra fenntartása mellett a román elem elsőbbségét biztosítja a politikai, társadalmi és gazdasági élet minden ágában.

Százmillió fekete szeszpanama ügyében nyomoznak a hatóságok

Hamis bárcával helyezték el Transilvaniában a Bazau megyéből származó fekete szesz

TG-MURES, március 1. (Az Uj Kelet tud.) Három nap óta a pénzügyi és rendőri hatóságok országsszerte hatalmas visszavétel- és ügyében folytatnak nyomozást. Az ügy Bazau megyében pattant ki, ahonnan a szálak egyrészt Bucuresstbe vezetnek, másrészt pedig Tg-Muresre és más transilvianai városokba. Az állam terhére elkövetett panamáról van szó, amely állítólag több, mint százmillió lejtel károsította volna meg az államot. Egy buzamegyei szeszgyár ugyanis, mint a nyomozás adatai megállapították — rendkívül nagymennyiségű fekete szeszt csempészett át Transilvániába pálinkának feldolgozva és hamis bárcával ellátva. A bárcákat, amelyeket egy monopól-ügynök lopott volna el, a buzai gyárban állították ki. A szeszgyár

igly biztosította ugyanis a szállítást, hogy azt utközben fel ne tartóztassák.

Az ügyben értesüléseink szerint több letartóztatás történt. Valószínűleg, teljesen jóhiszemű emberek is vannak az ügybe bekeverve, akik a szabályos bárcával ellátott szeszt átvették anélkül, hogy tudomásuk lett volna, hogy ez a monopól megkerüléssel került forgalomba. Bucuresstben letartóztatták Stanculescu Mihály szeszraktáros és Macri monopól-ügynököt, aki beismerte, hogy ő szolgáltatta a szesz szállításhoz szükséges bárcákat. Ugyancsak egy feltűnést keltő letartóztatás történt ma reggel Tg-Muresen is. A panama ügyében a hatóságok rendkívül erélytel folytatják a nyomozást és hír szerint további letartóztatások várhatók.

Madgearu a kamarában kijelentette, hogy antifasiszta és kommunista nem azonos fogalmak

Maniu hosszas tanácskozásokat folytatott Grigore Filipescuval

Bucuresti, március 1. A kamara mai ülésén Nae Popescu a rokkant tisztek részéről emlékiratot terjeszt elő, amely azt szorgalmazza a pénzügyminisztériumtól, vegye fokozottabban mértékben tekintetbe különböző kivánságaikat, Zamfirescu kérdi, mikor terjesztik elő a tisztviselők inkadrálására vonatkozó javaslatot. Radu Lascu georgista a munkásoknyvek becseselési határidejének meghosszabbítását kéri.

Kotta vaidista a kormány rendcsinálási tevékenységével foglalkozik és azt állítja, hogy a jelzett intézkedések a nacionalista pártok ellen irányulnak. Azt hiszi, hogy az akciót kizárólag a kommunisták ellen kell fordítani.

Prelopeanu cuzista egy nemzeti parasztpárti esetét ismerteti, aki antifasisztának nevezte magát.

Madgearu kijelenti, hogy fasisztaellenes és kommunista, nem jelent egyet és állítja, hogy a rágalmak ellen, hogy a nemzeti parasztpártiak kommunisták lennének.

Goga: Mehedintiben az összes ugynevezett néparcvonalba tömörült antifasiszták önk-

re szavaztak. Egyébként hiba megtorló intézkedéseket alkalmazni a diákok ellen. Az országot kommunista hálózat szövi át. Felolvas két kommunista röpiratot és a kormány tulbuzgóságát bírálja.

Madgearu tiltakozik az ellen, hogy valahányszor kommunista röpiratok kerülnek forgalomba, akár eredetiek, akár a szigurancaóól erednek, mindig a nemzeti parasztpárttal hozzák azokat kapcsolatba.

Madgearu rámutat arra, hogy a nemzeti parasztpárt eltiltotta tagjait az antifasiszta szervezetektől való részvételtől. Felolvassa „a megneboocsató kar” nevű szervezet manifesztumait s hangsúlyozza, hogy a különböző szélsőségek sorazatosan fenyegetik meg a politikusokat.

A szenátusban Anghelescu közoktatásügyi miniszter betérjeszti a kultustörvény módosításáról szóló javaslatot, amelyhez elsőnek Miron patriarcha szól hozzá.

Bucuresti, március 1. Maniu ma délelőtt az Athene Pallace szállóban hosszas megbeszélést folytatott Grigore Filipescuval.

„Németország vereséget szenvedett Spanyolországban”

Irla a Morning Post. Francoék nemzeti himnuszát proklamáltak a régi királyi himnuszot

Madrid, március 1. (Radur). A Havas jelenti, hogy tegnap este a felkelők tüzéségi támogatással támadást indítottak a kormány csapatok ellen a Los Francezes hid felől. A harc igen heves volt és a felkelők visszaveretésével ért véget. A kormányerők megvédtek állásaikat.

A felkelők vezérkarának jelentése szerint az északi arcvonalon a kormányerők Oviedónál támadtak, de hatalmas veszteségekkel vereséget szenvedtek. E támadás során — jelenti a Havas — a kormánynak egész ezredei semmisültek meg. A madridi frontokon

gyalogos és tüzéségi harcok folytak az összes körzetekben. Vátozások azonban nem történtek a déli fronton szintén jelentéktelen küzdelmek voltak.

A felkelők kormányzati programja Avila, március 1. A Havas jelenti, hogy Mola tábornok tegnap este tartott rádióbeszédében ismertette a spanyol felkelők kormányának programját, amelynek főbb pontjai a következők: Spanyolország történelmi szuverenitásának elismerése; béke és jóviszony az országban és határam kívül idegenek közveitése nélkül; tekintély és fegye-

lem a merényletek megakadályozása céljából; a termelési korporatív rendszeri meg- szervezése; munka emberi értékének honorálása; a magántulajdon tiszteltbentartása; a spekuláció elleni harc; a nép kivánságainak és a keresztény erkölcsöknek megfelelő tanzabadság; gyermekvédelem; kötelező munka és az állami közigazgatásból a parazitaság eltávolítása. Nem tudom — mondotta Mola —, hogy amit mondtam fasiszta, monarchista, hagyományos vagy köztársasági színezetű. Csupán annyit tudok, hogy mindezt jól megfontoljuk és ügyünk győzni fog. A többi nem számít.

Burgosi jelentés szerint Franco tábornok a régi királyi indulót, amely 1931-ig nemzeti himnusz volt, spanyol nemzeti himnusszá nyilvánította. A tömeg mindenütt lelkesen fogadta a himnuszot.

Caballerót leváltják?

London, március 1. A News Chronicle Ver-nen Barlett tollából cikket közöl a spanyolországi helyzetről. Barlett nemrégiben tért vissza Madridból. Az újságíró szerint Caballerónak megfelelő számú katonája van, de hiányoznak az irányítók. Maga Caballero azonban már nem népszerű és leváltásáról szó lehet. A „nemzetközi dandár” egyébként a főváros védelmében igen nagy veszteségeket szenvedett.

„Németország vereséget szenvedett Spanyolországban”

A Morning Post megállapítja, hogy a közvetlen angol-német megegyezés ügye nem haladt egyetlen lépést sem, amióta Ribbentrop Londonban van. Az angol fegyverkezési terv közzététele — írja a lap — minden bizonytalanságot eljuttat Németországot. Németország már egyszer vereséget szenvedett Spanyolországban, ahol behuzosodott, hogy a német hadianyag az orosz mögött maradjon. Mindinkább erősödik az a benyomás, hogy Németország elmulasztotta az alkalmat egy győzedelmes európai kalandra.

Százharminc angol megfigyelő a portugál-spanyol határon

London, március 1. A külügyminisztérium hivatalosan közölte a 130 megfigyelő, valamint az élükre kinevezett kormánybiztos helyettesének nevét, akik a portugál-spanyol határon a határforgalmat fogják ellenőrizni. Kormánybiztosá Malcolm Macdonaldot neveztek ki.

Elkészült a vádirat a szülőgyilkos Constantinescu diák ellen

Bucuresti, március 1. A vizsgálóbíró ma elkészítette a vádiratot, amely esküdtzék elé küldi a szüleit oly borzalmas kegyetlenséggel meggyilkoló Vasile Constantinescu huszonnyéves egyetemi hallgatót és bűntársait: Coca Balanescut, Adela és Coco Solomont. A szülőgyilkos védelmét egyelőre egyetlen ügyvéd sem vállalta el. A per tárgyalását néhány napon belül kitűzik.

— Szabadláb helyezették az aradi Puticiu-házaspárt. Aradról jelentik: a Csermák-házaspár üzemével kapcsolatban Puticiu Victor nyugalmazott törvényszéki jegyző háztulajdonos és felesége ellen a vizsgálóbíró letartóztatási végzést bocsátott ki, amely ma került az aradi törvényszék vádtanácsa elé. Az új büntügyi perrendtartás alapján zárt tárgyaláson foglalkozott a vádtanács a Puticiu-házaspár ügyével és este 7 órakor hirdette ki döntését, amely szerint a letartóztatási végzést megsemmisíti és elrendeli a házaspár azonnali szabadláb helyezését. Ez a késő esti órákban meg is történt.

Üveg, kristály, porcellán

VITRO

COMERT S.A.

Cluj, Piata Unirii 8.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. Nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 10. Telefonszám: 8-61.

CENZURAT